

Perämeren kansallispuiston kävijätutkimus 2012

Anni Karlin
annikarl@paju oulu.fi

Översättning: Translatinki Oy

Kansikuva: Sarvipäivillä Selkä-Sarven satama täyttyi veneistä.
Kuva: Metsähallitus / Anni Karlin

© Metsähallitus 2012

ISSN-L 1235-8983
ISSN (verkkajulkaisu) 1799-5388
ISBN 978-952-446-976-0 (pdf)

Anni Karlin

Perämeren kansallispuiston kävijätutkimus 2012

Rajattomat mahdollisuudet

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

METSÄHALLITUS

KUVAILULEHTI

JULKAISIJA	Metsähallitus	JULKAISUAIKA	21.11.2012
TOIMEKSIANTAJA	Metsähallitus	HYVÄKSYMISPÄIVÄMÄÄRÄ	
LUOTTAMUKSELLISUUS	Julkinen	DIAARINUMERO	5631/52/2012
SUOJELUALUETYYPPI/ SUOJELUOHJELMA	kansallispuisto, Natura 2000 -alue		
ALUEEN NIMI	Perämeren kansallispuisto		
NATURA 2000 -ALUEEN NIMI JA KOODI	Perämeren kansallispuisto FI1300301		
ALUEYKSIKKÖ	Pohjanmaan luontopalvelut		
TEKIJÄ	Anni Karlin		
JULKAISUN NIMI	Perämeren kansallispuiston kävijätutkimus 2012		
TIIVISTELMÄ	<p>Vuonna 1991 perustettu Perämeren kansallispuisto sijaitsee Lapissa, Kemin ja Tornion kaupunkien ulkosaaristossa. Kansallispuistoon kuuluu noin 30 maankohoamisen muovaamaa saarta ja luotoa. Kansallispuiston pinta-ala on 157 km², josta maata 2,5 km². Vuosittain Perämeren kansallispuistossa vieraillee noin 10 000 kävijää.</p> <p>Perämeren kansallispuiston kävijätutkimuksen aineisto kerättiin 3.6.–11.8.2012. Tutkimuksella selvitettiin puiston kävijärakenne ja käytön alueellinen ja ajallinen jakautuminen sekä kartoitettiin kävijöiden kokemuksia ja mielipiteitä puiston hoidosta ja kehittämistarpeista. Lisäksi selvitettiin kävijöiden rahankäyttöä ja sen paikallistaloudellisia vaikutuksia.</p> <p>Kävijöistä suurin osa oli kotimaasta ja yli puolet kaikista kävijöistä tuli Kemistä ja Tornioista. Ulkomaisista kävijöistä suurin osa oli ruotsalaisia. Suosituin käyntikohde oli Selkä-Sarvi, jossa kävi 94 % vastaajista. Suurin kävijäryhmä oli 45–54-vuotiaat ja vastaajien keski-ikä oli 50 vuotta. Useimmiten puistoon saavuttiin 2–5 hengen ryhmässä, joka koostui oman perheen jäsenistä.</p> <p>Kansallispuistossa yöpyi 70 % vastaajista ja heistä 83 % yöpyi veneessä. Yöpyjien suurta määrää selittää puiston suhteellisen vaikea saavutettavuus ja Selkä-Sarven suojasatama, josta löytyy sauna ja muut palvelut. Yöpyjät viipyivät alueella keskimäärin 2 vuorokautta ja päiväkävijät 4,3 tuntia. Vastaajista 74 % oli vierailnut kansallispuistossa aiemmin. Heinäkuussa alueelle saapui 62 % vastaajista.</p> <p>Tärkeimpiä syitä vieraillla Perämeren kansallispuistossa olivat rentoutuminen, maisemat, luonnon kokeminen ja yhdessäolo oman seurueen kanssa. Suosituimmat harrastukset kansallispuistossa olivat kävely, saunominen, veneily ja luonnon tarkkailu.</p> <p>Kävijöiden odotukset täyttyivät kansallispuistokäynnillä hyvin. Parhaiten odotuksia vastasi luonnonympäristö. Kävijät olivat pääsääntöisesti tyytyväisiä palveluiden ja rakenteiden määrään ja laatuun, mutta kehitettävää on etenkin yrittäjien tuottamissa palveluissa. Kiitosta keräsivät erityisesti merkityt veneilyväylät, laiturit sekä polttopuut tuvilla ja huolletuilla tulentekopaikoilla. Kävijöitä häirinneitä tekijöitä oli hyvin vähän.</p> <p>Vapaamuotoista palautetta annettiin pääasiassa kansallispuiston satamista, laitureista, saunoista ja tulentekopaikoista. Suurin osa palautteesta oli kehittämisehdotuksia. Kävijät toivovat kansallispuistoon erityisesti toista suojasatamaa ja katettuja tulentekopaikkoja.</p> <p>Perämeren kansallispuiston kävijöiden rahankäytön paikallistaloudelliset kokonaisvaikutukset ovat noin 0,2 miljoonaa euroa ja 3 henkilötyövuotta.</p>		
AVAINSANAT	Perämeren kansallispuisto, kävijätutkimus		
MUUT TIEDOT	Kävijätutkimus on tehty osana Boundless Bothnian Bay -hanketta, joka on Euroopan aluekehitysrahaston Interreg IVA Nord -ohjelman osarahoittama hanke.		
SARJAN NIMI JA NUMERO	Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 177		
ISSN-L	1235-8983	ISBN (PDF)	978-952-446-976-0
ISSN (VERKKOJULKAISU)	1799-5388		
SIVUMÄÄRÄ	57 s.	KIELI	suomi
KUSTANTAJA	Metsähallitus	PAINOPAIKKA	
JAKAJA	Metsähallitus, luontopalvelut	HINTA	

PRESENTATIONSBLAD

UTGIVARE	Forststyrelsen	UTGIVNINGSDATUM	21.11.2012
UPPDRAGSGIVARE	Forststyrelsen	DATUM FÖR GODKÄNNANDE	
SEKRETESSGRAD	Offentlig	DIARIENUMMER	5631/52/2012
TYP AV SKYDDSDOMRÅDE/ SKYDDSPROGRAM	nationalpark, Natura 2000-område		
OMRÅDETS NAMN	Bottenvikens nationalpark		
NATURA 2000-OMRÅDETS NAMN OCH KOD	Bottenvikens nationalpark FI1300301		
REGIONENHET	Österbottens naturtjänster		
FÖRFATTARE	Anni Karlin		
PUBLIKATION	Besökarundersökning i Bottenvikens nationalpark 2012		
SAMMANDRAG	<p>Bottenvikens nationalpark grundades år 1991 och ligger i Lappland, i Kemi och Torneå städers yttre skärgård. Till nationalparken hör cirka 30 holmar och skär som formats av landhöjningen. Nationalparken har en areal på 157 km², varav 2,5 km² består av land. Bottenvikens nationalpark har årligen cirka 10 000 besökare.</p> <p>Materialet för besökarundersökningen i Bottenvikens nationalpark insamlades under perioden 4.6.–11.8.2012. Genom undersökningen utreddes parkens besökarstruktur och användningens regionala och tidsmässiga fördelning. Samtidigt kartlades även besökarnas upplevelser och åsikter om skötseln av parken och dess utvecklingsbehov. Dessutom utreddes besökarnas användning av pengar och dess lokalekonomiska effekter.</p> <p>Av besökarna var största delen från Finland, och över hälften av besökarna kom från Kemi och Torneå. Av de utländska besökarna var största delen svenskar. Det populäraste besöksmålet är Selkä-Sarvi, som besöktes av 94 % av de som svarat på undersökningen. Den största besökargruppen var 45–54-åringar, och medelåldern bland dem som svarat var 50 år. I de flesta fall besökte man parken i 2–5 personers grupper som bestod av egna familjemedlemmar.</p> <p>70 % av besökarna övernattade i nationalparken och av dem övernattade 83 % i båt. Den stora mängden övernattande förklaras med att parken är ganska svårtillgänglig samt att det finns en skyddshamn med bastu och annan service i Selkä-Sarvi. Övernattarna stannade i området i genomsnitt 2 dygn och de som besökte området över en dag stannade i genomsnitt 4,3 timmar. Av de som svarat hade 74 % besökt nationalparken även tidigare. 62 % av de som svarat besökte området i juli.</p> <p>De viktigaste orsakerna till besöken i Bottenvikens nationalpark var rekreation, landskapet, naturupplevelser och samvaro med sitt eget sällskap. De populäraste aktiviteterna i nationalparken var promenader, bastubad, båtliv och naturobservation.</p> <p>Besökarnas förväntningar uppfylldes väl under besöket i nationalparken. Förväntningarna uppfylldes bäst vad gäller naturmiljö. Besökarna var i regel nöjda med mängden och kvaliteten av servicen och konstruktionerna, men speciellt service som erbjuds av företagare borde utvecklas. Speciellt de markerade båtfarlederna, bryggorna och veden vid stugorna och de underhållna eldplatserna fick beröm. Det fanns väldigt få faktorer som störde besökarna.</p> <p>Fritt formulerad respons gavs huvudsakligen om nationalparkens hamnar, bryggor, bastur och eldplatsen. Största delen av responsen bestod av utvecklingsförslag. Besökarna önskar sig speciellt en till skyddshamn samt takförsedda eldplatser till nationalparken.</p> <p>De totala lokalekonomiska effekterna av penninganvändningen bland besökarna i Bottenvikens nationalpark var cirka 0,2 miljoner euro och motsvarade 3 årsverken.</p>		
NYCKELORD	Bottenvikens nationalpark, besökarundersökning		
ÖVRIGA UPPGIFTER	Besökarundersökningen har gjorts som en del av projektet Boundless Bothnian Bay, som delvis finansieras av Europeiska regionala utvecklingsfondens IVA Nord-program.		
SERIENS NAMN OCH NUMMER	Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 177		
ISSN-L	1235-8983	ISBN (PDF)	978-952-446-976-0
ISSN (ONLINE)	1799-5388		
SIDANTAL	57 s.	SPRÅK	finska
FÖRLAG	Forststyrelsen	TRYCKERI	
DISTRIBUTION	Forststyrelsen, naturtjänster	PRIS	

Sisällys

1 JOHDANTO.....	7
2 KÄVIJÄTUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	8
2.1 Alueen kuvaus.....	8
2.2 Aineisto ja menetelmät.....	11
3 TULOKSET.....	15
3.1 Kävijärakenne.....	15
3.1.1 Kävijöiden perustiedot.....	15
3.2 Käynti Perämeren kansallispuistossa.....	19
3.2.1 Kohteen tärkeys.....	19
3.2.2 Kävijöiden ulkoilu- ja luontoharrastukset.....	19
3.2.3 Käyntien alueellinen jakautuminen.....	22
3.2.4 Käynnin kesto ja toistuvuus.....	23
3.2.5 Saapuminen alueelle.....	26
3.2.6 Kävijöiden rahankäyttö ja sen paikallistaloudelliset vaikutukset.....	28
3.2.7 Tietolähde.....	32
3.3 Kävijätyytyväisyys.....	33
3.3.1 Käynnin tarkoitus.....	33
3.3.2 Kävijöiden mielipiteet alueesta, palveluista ja ympäristön laadusta.....	34
3.3.3 Kävijöiden odotusten toteutuminen.....	36
3.3.4 Vastanneiden käyntiä häirinneet tekijät.....	37
3.3.5 Kävijätyytyväisyysindeksi.....	38
3.4 Aluekohtaiset kysymykset.....	39
3.5 Vapaamuotoiset ajatukset.....	40
4 TULOSTEN TARKASTELU.....	42
4.1 Yhteenveto.....	42
4.2 Vertailu aiempiin tutkimuksiin.....	44
LÄHTEET.....	46
LIITTEET	
Liite 1 Perämeren kansallispuiston kävijätutkimuksen 2012 otantakehikko.....	47
Liite 2 Toteutunut aineiston keruuakataulu Perämeren kansallispuistossa 2012.....	48
Liite 3 Vastaaajien ilmoittamat matkan muut kohteet.....	49
Liite 4 Vastaaajien ilmoittamat lähtösatamat.....	51
Liite 5 Vapaamuotoinen palaute aihepiireittäin.....	52
Liite 6 Suomenkielinen kyselylomake.....	54

1 Johdanto

Kemin ja Tornion saaristossa sijaitseva Perämeren kansallispuisto on perustettu vuonna 1991 suojelemaan maankohoamisen muovaamaa saaristoluontoa. Kansallispuisto muodostuu noin kolmesatakymmenestä matalasta saaresta ja luodosta, joita maankohoaminen edelleen muuttaa. Perämeren kansallispuisto rajautuu etelässä vuonna 2001 perustettuun Möylyn hylkeidensuojelualueeseen. Arvokkaan saaristoluonnon lisäksi kansallispuistossa on säilynyt runsaasti kalastuselinkeinoon pohjautuvaa kulttuuriperintöä. Perämeren kansallispuisto on Lapin ainoa merellä sijaitseva kansallispuisto.

Veneilijöiden suosimassa kansallispuistossa vieraillee vuosittain noin 10 000 kävijää, joista suurin osa tulee lähikunnista. Kansallispuisto sopii päiväretkikohteeksi, mutta moni kävijä viipyy siellä ainakin yhden yön ja yöpyy yleisimmin veneessä. Retkeily- ja virkistystoimintaa alueella on ollut jo kauan ennen kansallispuiston perustamista.

Perämeren kansallispuiston, Perämeren saarten ja Röytän Natura 2000 -alueiden hoito- ja käyttösuunnitelma laadittiin vuonna 2009 (Metsähallitus 2009). Sen mukaan suunnittelualueella pyritään turvaamaan ammatti- ja virkistyskalastuksen harjoittamisen edellytykset sekä ylläpitämään ja parantamaan virkistyskäyttöä – erityisesti veneilyä – palvelevaa varustusta. Tärkeimmät suunnitelmassa esitetyt toimenpiteet ovat luonnonhoitotyöt umpeenkasvaneiden elinympäristöjen ennallistamiseksi ja ruovikoitumisen pysäyttämiseksi, kulttuuriperintökohteiden hoito sekä uuden sataman rakentaminen Pensaskariin tai Iso-Huituriin.

Metsähallituksen kävijäseurantaohjeessa kävijätutkimus suositellaan toteutettavaksi vähintään viiden vuoden välein. Ensimmäinen kävijätutkimus tehtiin Perämeren kansallispuistossa vuonna 2005 (Grönlund 2005). Se toteutettiin Perämeren kansallispuiston lisäksi Perämeren saaret -nimisellä Natura-alueella, joka muodostuu Kemin, Tornion, Simon, Iin, Haukiputaan, Oulun, Oulunsalon ja Hailuodon edustalla olevista saarista, luodoista ja matalikoista. Kävijätutkimuksen vastauksista vain vajaa viidennes oli Perämeren kansallispuistoon kuuluvasta Selkä-Sarvesta ja tutkimustulokset ovat vain osittain vertailukelpoisia tämän tutkimuksen kanssa. Vastauksia kerättiin vuoden 2005 kävijätutkimuksessa myös talvella, kun tällä kerralla aineistonkeruu rajoittui kesäkuukausiin.

Kävijätutkimuksen tarkoituksena on selvittää kansallispuiston kävijärakennetta, kävijöiden harrastuksia, käynnin kestoa, rahankäyttöä sekä tyytyväisyyttä kansallispuiston rakenteisiin ja palveluihin. Kävijätutkimuksen tuloksia käytetään kansallispuiston hoidon ja käytön suunnittelussa ja kehittämässä.

Kävijätutkimus toteutettiin osana Boundless Bothnian Bay -hanketta, joka on Euroopan aluekehitysrahaston Interreg IVA Nord -ohjelman osarahoittama hanke. Kävijätutkimus tukee ja vastaa osaltaan tietotarpeisiin ja kysymyksiin, jotka liittyvät hankkeessa laadittavaan Perämeren kansallispuiston virkistys- ja veneilypalveluiden kehittämissuunnitelmaan.

2 Kävijätutkimuksen toteutus

2.1 Alueen kuvaus

Vuonna 1991 perustettu Perämeren kansallispuisto sijaitsee Itämeren pohjoisimmassa osassa Kemin ja Tornion ulkosaaristossa (kuva 1). Jäättömään aikaan puistoon pääsee veneellä tai meloen ja talvisin lähisaariin hiihtäen tai moottorikelkalla. Tornion Röytästä kansallispuiston lähimpiin saariin on 3 merimailia ja kaukaisimpiin 8 merimailia. Kemistä lähimmät saaret ovat 3 merimailin päässä ja kaukaisimmille matkaa on 11 merimailia. Veneilijät voivat saapua kansallispuistoon myös muista Perämeren alueen satamista. Kansallispuiston saarille ei mene merkittäviä väyliä, mutta Tornion 8,0 metrin väylä kulkee puiston läpi.

Kuva 1. Perämeren kansallispuiston sijainti. © Metsähallitus 2012, © Karttakeskus Lupa L5293.

Kansallispuistoon kuuluu noin 30 saarta ja luotoa. Sen pinta-ala on 157 km², josta maata on 2,5 km² (taulukko 1 ja kuva 2). Saarten rannat ovat kivikkoisia ja matalia, joten suurella veneellä on rantautuminen useimmille saarille mahdollista. Helpoimmin rantautuminen onnistuu soutuveneellä tai jollalla. Selkä-Sarven pohjoispään retkisatamaan mahtuu 10–20 syväykseltään alle 2,5 metrin venettä. Maihinnousua ja liikkumista on rajoitettu osalla saarista ja vesialueista 1.5.–31.7. linnuston pesimärauhan turvaamiseksi.

Kansallispuiston saaret toimivat aikoinaan kalastus- ja metsästysmatkojen tukikohtina. Selkä-Sarven eteläpään kalastajakylä on ollut kausipyynnitukikohta ilmeisesti jo 1500-luvulta lähtien. Katovuosina kylässä on asunut jopa 300 henkeä. Kalastajat saattoivat pyyntiaikaan asua tukikohdissa kuukausia käymättä mantereella. Kalastustukikohtien asukkaiden karja laidunsi vapaasti saarilla ja sen seurauksena syntyivät saarten perinnemaisemat. 1900-luvun alussa nopeiden moottoriveneiden yleistyttyä kalastusta alettiin harjoittaa yhä enemmän mantereelta käsin, ja kalastustukikohdat autioituivat.

Selkä-Sarven, Pensaskarin ja Iso-Huiturin kalastustukikohdissa (kuva 2) on yhä nähtävillä vanhaa rakennusperinnettä kuten asuinrakennuksia, vajoja, verkonkuivaustelineitä ja jääkellareita. Selkä-Sarven eteläpään kalastustukikohdassa on entisöity Ailinpjetin kalamaja, joka on peräisin 1860-luvulta. Kieltolain aikana 1900-luvun alkupuolella saaret toimivat salakuljettajien tukikohtina ja kätköpaikkoina. Tältä ajalta on vielä nähtävissä maakuoppia, jotka ovat vanhoja pirtukellarin paikkoja. Muita kansallispuiston nähtävyyksiä ovat 1300-luvulta peräisin oleva Piispankivi Iso-Huiturissa, Upsalan ja Turun piispojen kymmenyksien vesiraja sekä Selkä-Sarvessa sijaitsevat aurinkokello ja perinteinen merimerkki, pooki. Perinnemaisemia ylläpidetään laiduntamalla kesäisin lampaita kansallispuiston saarilla.

Perämeren kansallispuiston rannat ovat hyvin kivikkoisia ja vesialue on karikkoista ja matalaa, pääosin alle 10 metrin syvyistä. Maa kohoaa Perämerellä noin 9 mm vuodessa ja tämän seurauksena merestä paljastuu yhä uusia kareja ja luotoja, joille kasvillisuus vähitellen leviää. Matalia moreeniluotoja ja saaria muovaavat maankohoamisen lisäksi aallot ja ahtojäät. Saarten kasvillisuus on maankohoamisen vuoksi vyöhykkeistä. Rantoja reunustavat merenrantaniityt, jotka vaihtuvat korkeammalla pajukoihin ja edelleen reheviin lehtimetsiin. Selkä-Sarven, Vähä-Huiturin ja muiden vanhimpien saarten lakialueet ovat katajikkoisia nummia ja kitukasvuisia havumetsiä.

Kansallispuistossa pesii noin 60 lintulajia, ja puiston tunnuslinnun lapintiiran lisäksi kansallispuiston alueella voi nähdä muun muassa pilkkasiiven, riskilän, karikukon, lapinsirrin, pikkutiiran tai lapasotkan. Puiston tunnuskasvi, uhanalainen ruijanesikko, selviytyy vain alueilla, joilla maankohoaminen paljastaa jatkuvasti uutta kasvualustaa. Saarilla esiintyy myös muita vain maankohoamisrannikoilla tavattavia kasviharvinaisuuksia. Kasvilajistoon kuuluu myös kotoperäisiä lajeja kuten perämerenmaruna ja pohjanlahdenlauha.

Perämeren alue eroaa Suomen muista merialueista matalan suolapitoisuutensa ja lyhyen kasvukautensa vuoksi. Maailman toiseksi suurimman murtovesialtaan pohjoisosassa makea jokivesi ja suolainen merivesi sekoittuvat ja tämä näkyy meriveden alhaisena suolapitoisuutena. Perämeren pohjoisosan eliöstö koostuukin pääosin makean veden lajeista. Pohjoisen sijainnin vuoksi meri on jään peitossa jopa puolet vuodesta. Perämeren vedenalaista meriluontoa tutkitaan osana vedenalaisen meriluonnon monimuotoisuuden inventointiohjelmaa (Metsähallitus 2012).

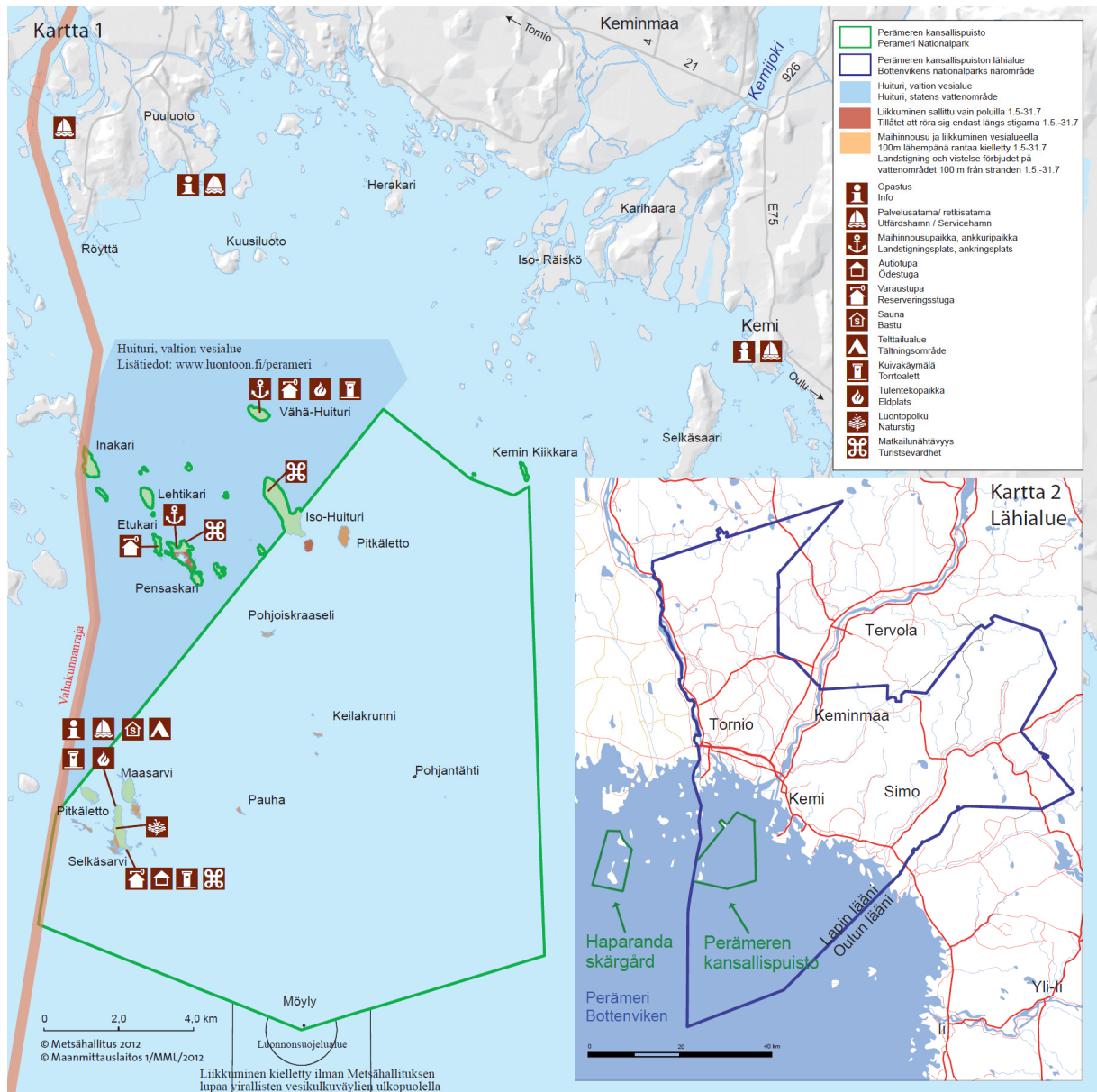
Veneilijöiden suosima Perämeren kansallispuisto sopii käyntikohteeksi yhden tai useamman päivän veneretkille. Selkä-Sarvi on kansallispuiston suosituin käyntikohde ja sieltä löytyy eniten palveluita (kuvan 2 kartta 1). Suojasataman lisäksi Selkä-Sarven suosiota selittää yleisölle avoin sauna.

Taulukkoon 1 on koottu tärkeimmät tiedot Perämeren kansallispuistosta. Tarkempia tietoja alueen palvelurakenteesta löytyy Metsähallituksen Luontoon.fi-verkkopalvelusta (www.luontoon.fi) ja Retkikartta.fi-karttapalvelusta (www.retkikartta.fi).

Taulukko 1. Perämeren kansallispuistoa kuvaavat tärkeimmät tiedot vuonna 2012.

PERÄMEREN KANSALLISPUISTO	
Perustamisajankohta	1991
Sijainti	Lapissa Kemin ja Tornion kaupunkien alueella
Pinta-ala	157 km ² , josta maata 2,5 km ²
Käyntimäärä	9 800 (v. 2011)
Palvelut	<ul style="list-style-type: none"> – Suojasatama – Ankkuripaikat 2 kpl – Autiotupa – Varaustuvat 3 kpl – Nuotiopaikat 3 kpl – Sauna (Selkä-Sarvi) – Yleisökäymälät 4 kpl – Luontopolku – Vedenalainen luontopolku (Selkä-Sarven ja Maa-Sarven edustalla) – Kolme matkailuyhteistyöyritystä tuottaa palveluita ja luontomatkailutuotteita
Käyttömuodot	Luonnonsuojelu, luontomatkailu, luonnon virkistyskäyttö, kalastus
Hoito- ja käyttösuunnitelma	Perämeren kansallispuiston, Perämeren saarten ja Röytän Natura 2000 -alueiden hoito- ja käyttösuunnitelma (Metsähallitus 2009)

Kävijätutkimuksessa kansallispuistolle määritellään lähialue, jolloin voidaan laskea lähialueelle kohdistuvat paikallistaloudelliset vaikutukset ja selvittää, kuinka suuri osa kansallispuiston vierailijoista tulee lähialueen kunnista. Perämeren kansallispuiston lähialueeksi määriteltiin Kemi, Keminaa, Simo ja Tornio. Lähialue on havainnollistettu kuvan 2 kartalla 2. Samaa karttaa käytettiin kävijätutkimuksen aineistonkeruussa kyselylomakkeen (liite 6) liitekarttana.

Kuva 2. Perämeren kansallispuiston sijainti ja palvelut (kartta 1) sekä kävijätutkimuksessa määritelty kansallispuiston lähialue (sininen rajaus kartalla 2). Aineistoa kerättiin kansallispuiston alueella Pensaskarissa ja Selkä-Sarvessa. © Metsähallitus 2012, © Maanmittauslaitos 1/MML/12.

2.2 Aineisto ja menetelmät

Kävijätutkimuksen aineisto kerättiin Perämeren kansallispuistossa sekä kansallispuiston ulkopuolella Kemin ja Tornion satamissa 3.6.–11.8.2012. Pääosa aineistosta kerättiin kansallispuiston saarilla Selkä-Sarvessa ja Pensaskarissa. Etukarin, Selkä-Sarven ja Vähä-Huiturin varaustupien käyttäjille kyselylomake jaettiin tupien avainten antamisen yhteydessä Kemin Jalokivigalleriassa. Lomakkeita oli saatavilla Selkä-Sarven pohjoispään satamassa olevanvartiotuvan vieraskirjalaatikossa, saaren eteläpäässä sijaitsevalla Ailinpietin kalamajalla sekä Pensaskarissa Kemin moottori-venekerhon tukikohdassa. Kemin ja Tornion satamissa aineistoa kerättiin kahtena päivänä, mutta niistä ei saatu yhtään vastausta. Siksi loput keruupäivät satamissa päätettiin perua ja keskityttiin keräämään aineistoa ainoastaan kansallispuistoon kuuluvilla saarilla. Aineistoa keräsivät Anni Karlin, Henna Saarikoski, Keijo Mild ja Anna Meriruoho.

Tutkimuksessa käytettiin Metsähallituksen vakiomuotoista kävijätutkimuslomaketta, joka muokattiin Perämeren kansallispuistoa varten sopivaksi (liite 6). Lomakkeeseen lisättiin kysymys, mistä satamasta kävijä tuli Perämeren kansallispuistoon (lomakkeen kysymys 21). Lisäksi vastaajilta kysyttiin, ovatko he vierailleet Ruotsin puolella Haparanda skärgårdin kansallispuistossa ja tiedusteltiin toiveita Haparanda skärgårdin kansallispuiston kehittämisestä (kysymykset 22 ja 23). Vakiolomaketta ja -menetelmiä käytettäessä tutkimus on vertailukelpoinen Metsähallituksen muiden vastaavien tutkimusten kanssa (Kajala ym. 2009). Kun kävijätutkimus toteutetaan toistuvasti samalla menetelmällä, voidaan kävijätutkimusten tuloksia vertailla keskenään ja saada luotettavaa tietoa alueen käytössä tapahtuneista muutoksista.

Tarvittavien otantapäivien määrä arvioitiin etukäteen, samoin haastattelupäivien jakaantuminen kuukausittain. Apuna käytettiin kävijälaskurin ja Metsähallituksen työntekijöiden tietoa kävijävirtojen jakautumisesta kesän aikana. Oletusarvona oli, että heinäkuussa kansallispuistossa on eniten kävijöitä. Keruuajataulu laadittiin olettaen, että muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta kunakin keruupäivänä saataisiin kolme lomaketta (liite 2). Poikkeuksellisia päiviä olivat Sarvipäivätapahtuma, Perämeren kansallispuiston tärkein vuosittainen tapahtuma, ja muutama muu päivä, jolloin aineistoa oli keräämässä kaksi henkilöä. Oletettiin, että näinä päivinä aineistoa saadaan kerättyä normaalia enemmän ja haluttiin varmistua riittävän kattavasta otoskoosta. Keruuajankohdista suunniteltaessa huomioitiin niin arkipäivät kuin viikonloputkin, sillä etukäteen tiedettiin, että kesä- ja elokuussa kansallispuistossa käy viikonloppuisin enemmän kävijöitä kuin arkipäivinä. Keruupäivinä saatiin keskimäärin neljä vastausta. Tämän lisäksi vastauslomakkeita tuli postitse ja niitä palautettiin jatkuvan keräyksen laatikkoon.

Aineiston tarkkoja keruuajankohtia ei arvottu. Syynä oli kansallispuiston vaikea saavutettavuus. Kansallispuistoalueelle pääsyyn vaikutti se, miten Metsähallituksen työntekijöiden kulku suuntautui sinne. Merenkurkun saariston maailmanperintöalueen kävijätutkimuksessa 2009 pyrittiin keräämään yhdellä kertaa mahdollisimman paljon tietoa, sillä ulkosaariston kohteisiin on vaikea päästä ja matkustuskustannukset ovat korkeat (Meriruoho 2010). Perämeren kansallispuistossa toimittiin vastaavalla tavalla ja aineistonkeruu ajoitettiin usein peräkkäisille päiville, jolloin aineistonkerääjä viipyi kansallispuistossa yhdestä neljään yötä. Näin saarilla oltiin myös iltaisin ja aamuisin, jolloin veneilijät usein saapuvat satamaan ja lähtevät sieltä. Otantakehikko, josta käy ilmi tavoiteltujen lomakkeiden määrät sekä keruupaikat, on liitteenä 1.

Otokseen poimittiin kaikki Perämeren kansallispuistossa vierailevat 15 vuotta täyttäneet henkilöt saapumis- tai tapaamisjärjestyksessä sitä mukaa kun haastattelijä vapautui aiemmin saapuneiden kävijöiden haastattelemisesta. Tästä poiketen Pensaskarissa järjestetyissä Kemin moottori-venekerhon talkoissa pariskuntien jäsenistä vain toista pyydettiin vastaamaan ja Selkä-Sarvessa pidetyllä Pidä Lappi Siistinä ry:n talkooleirillä vastausta pyydettiin vain joka toiselta osallistujalta. Näin tehtiin, jotta talkoisiin osallistuvat eivät muodostaisi suhteellisesti liian suurta osaa vastaajista.

Alkuperäisenä tavoitteena oli saada kesän aikana kokoon 210 täytettyä lomaketta (liite 1). Tutkimusaineisto koostuu lopulta 185 lomakkeesta, mikä on hieman vähemmän kuin tavoiteltu otoskoko (liite 2 ja taulukko 2). Hyväksytyjen vastausten lisäksi saatiin kuusi vastausta, jotka jouduttiin hylkäämään. Näistä viisi saapui postitse aineistonkeruun loputtua ja yhden jatkuvan keräyksen laatikkoon palautetun lomakkeen vastaaja oli alle 15-vuotias eikä näin ollen kuulunut kävijätutkimuksen perusjoukkoon. Näitä vastauksia ei luettu tutkimusaineistoon. Saatua otoskoko voidaan kuitenkin pitää hyvänä puiston kävijämäärään suhteutettuna.

Alkuperäisessä suunnitelmassa oli 49 keruupäivää, mutta niitä jouduttiin keruun aikana muuttamaan säiden ja kuljetusten mukaan. Keruupäiviä oli lopulta kaikkiaan 41, joista kesäkuussa oli 13, heinäkuussa 21 ja elokuussa 6. Aineistonkeruu päätettiin lopettaa elokuun puolivälissä, sillä kun aineistoa viimeisen kerran oltiin keräämässä elokuisena viikonloppuna, saatiin päivän aikana vain yksi vastaus, vaikka puistossa oli useita veneitä ja kävijöitä. Muut kävijät olivat jo aiemmin vastanneet kävijätutkimukseen tai kieltäytyneet vastaamasta. Liitteessä 2 on esitetty toteutunut aineiston keruuaikataulu. Keruuaikatauluun ei ole merkitty hylättyjä vastauksia.

Kävijätutkimuksen vastaajille tarjottiin avuksi kaksi karttaa. Niistä ensimmäisessä (kartta 1 kuvassa 2, s. 10) oli Perämeren kansallispuisto palveluineen. Toisessa kartassa (kartta 2 kuvassa 2) oli esitetty Perämeren kansallispuiston lähialue (Kemi, Keminmaa, Simo ja Tornio) sekä Perämeren kansallispuiston ja Haparanda skärgårdin kansallispuiston aluerajaukset.

Vastauksista 90 % saatiin Selkä-Sarvesta, 8 % Pensaskarista, 2 % Etukarista ja 1 % Vähä-Huiturista (taulukko 2). Jokaista vastaajaa ohjeistettiin lomakkeen täyttämässä. Valtaosa vastaajista (79 %) täytti lomakkeen itse haastattelupaikalla. 6 % vastauksista saatiin haastatteleamalla, jolloin haastattelija täytti kyselytutkimuslomakkeen vastaajan puolesta. Osa näistä vastaajista oli ulkomaalaisia, jotka haastateltiin englanniksi, ja tällöin haastattelija täytti suomenkielisen lomakkeen. Postitse saatiin 7 % vastauksista, ja Selkä-Sarven laatikkoon lomakkeen oli palauttanut 8 % vastaajista. Kuusi vastaajaa oli palauttanut täytetyn vastauslomakkeen Kemin Jalokivigalleriaan varaustuvan avainten palauttamisen yhteydessä, ja nämä vastaukset on luettu postitse saapuneiden joukkoon. Postitse palautetut lomakkeet on myös tallennettu haastattelupaikan mukaan, joka voitiin päätellä siitä, missä kävijä oli kansallispuistovierailunsa aikana käynyt, minne jättänyt lomakkeen tai minkä varaustuvan asiakas hän oli ollut.

Taulukko 2. Vastausten jakautuminen haastattelupaikoittain.

Haastattelupaikka	kpl	%
Selkä-Sarvi	166	90
Pensaskari	14	8
Etukari	4	2
Vähä-Huituri	1	1
Yhteensä	185	100

Aineiston kerääjät kirjasivat jokaisena keruupäivänä havaintoja keruupäiväkirjaan. Siihen kirjattiin kerättyjen lomakkeiden lukumäärä, keruun kesto, keruupaikka, sääolot sekä muita huomioitava asioita, kuten kävijöiden esiin nostamia parannusehdotuksia ja mielipiteitä kansallispuistosta. Keruupäiväkirjoista käy ilmi, että vastaamisesta kieltäytyjiä oli keruupäivinä yhteensä 30. Suurin osa heistä ei viitsinyt vastata tai kieltäytyi vedoten siihen, että puoliso vastasi. Muutaman kävijän mielestä kysymyksiä oli liikaa ja kyselyyn vastaaminen olisi vienyt liikaa aikaa. Kävijätutkimukseen vastanneiden kesken järjestettiin arvonta. Tämän toivottiin osaltaan motivoivan kävijöitä vastaamaan tutkimukseen.

Monet kansallispuiston kävijät antoivat haastattelijoille myös suullista palautetta alueesta sekä sen huollosta ja virkistysmahdollisuuksista kävijätutkimuslomakkeen täyttämisen yhteydessä tai muulloin tavatessaan haastattelijan kansallispuistossa. Haastatteluihin suhtauduttiin pääasiassa myönteisesti, ja kävijät kokivat tärkeänä Metsähallituksen työntekijöiden läsnäolon kansallispuistossa. Kävijöiltä saatu suullinen palaute on kirjattu muistiin ja huomioitu avoimien vastauksien analysointivaiheessa.

Kyselylomakkeita oli käytettävissä suomen- ja ruotsinkielisinä. Kolme kävijää, joiden äidinkieli oli puola tai saksa, haastateltiin englanniksi, ja haastattelija täytti suomenkielisen lomakkeen haastateltavan vastauksien mukaisesti. Apuna käytettiin soveltuvien osien Seitsemisen kansallispuiston englanninkielistä kävijätutkimuslomaketta. Näin vastaaja pystyi itse lukemaan pääosan kysymyksistä ja vastausvaihtoehdoista englanniksi ja haastattelija käänsi kohdat, jotka poikkesivat lomakkeissa toisistaan. Perämeren kansallispuiston kävijätutkimusta varten ei tehty erikseen englanninkielistä kyselylomaketta, sillä etukäteen oli tiedossa, että niiden tarve on hyvin pieni. Vastauksista 95 % on täytetty suomenkielisellemme lomakkeelle ja 5 % ruotsinkielisellemme (taulukko 3). Suomenkieliset lomakkeet sisältävät myös haastattelijan kirjaamat englanniksi haastateltujen kävijöiden vastaukset.

Taulukko 3. Kielten osuudet täytetyistä lomakkeista.

Lomakkeen kieli	kpl	%
Ruotsi	10	5
Suomi	175	95
Yhteensä	185	100

Tutkimusta tehtäessä havaittiin, että kyselylomakkeen (ks. liite 6) toimivuutta tulisi pohtia muuttaman kysymyksen kohdalla:

- Kysymys 5a (kulkuneuvo) sai monet vastaajat ajattelemaan vain viimeistä kulkuneuvoa, joka kaikilla kävijöillä oli vene tai muu vesikulkuneuvo, eikä vastatessa aina huomioitu sitä, miten kotoa on matkustettu satamaan, ellei haastattelija tästä erikseen huomauttanut.
- Kysymys 9b (tärkein harrastus) jäi monelta vastaajalta huomaamatta, tai siihen ei muusta syystä vastattu. Osa kävijöistä koki vaikeaksi valita vain yhden harrastuksen tärkeimmäksi. Lähes 25 % vastaajista ei vastannut kysymykseen.
- Kysymys 10 (palveluiden laatu ja määrä) on pitkä ja raskas. Kaikki vastaajat eivät jaksaneet vastata jokaiseen kohtaan tai vastasivat vain palveluiden laatuun ja jättivät määrää koskevan kohdan täyttämättä. Kysymyspatteristossa on myös kaksi kohtaa, lähialueen tiestö ja pysäköintipaikat, jotka eivät sovellu merellä sijaitsevaan Perämeren kansallispuistoon. Jotkut vastaajat olivat siitä huolimatta vastanneet tähänkin kohtaan, ja jotkut taas ajattelivat pysäköintipaikkojen tarkoittaman Perämeren kansallispuiston kohdalla laitureita, vaikka näistä kysyttiin erikseen. Valinnaisena kohtana kysymykseen olisi pitänyt laittaa laitureiden ja veneilyväylien lisäksi myös sauna. Muutama vastaaja kommentoi, ettei saunaa voinut arvioida. He eivät kuitenkaan lisänneet saunaa kohtaan ”jokin muu”, vaikka aineistonkerääjä ehdotti tekemään niin. Jotkut vastaajat eivät määrää arvioidessaan lukeneet ao. asteikkoa ja olettivat vasemman puoleisen vaihtoehdon tarkoittavan parasta kuten laadun kohdalla. Laadun ja määrän arviointiasteikot kuitenkin poikkeavat toisistaan. Määrän kohdalla parasta vaihtoehtoa tarkoittava kohta, ”sopiva”, on arviointiasteikolla keskellä, kun taas laadun kohdalla vasemmanpuoleisin vaihtoehto merkitsee parasta.

- Kysymys 13 (rahankäyttö) on vastaajille vaikea ja epäselvä. Moni vastasi, ettei ole käyttänyt rahaa, vaikka oli saapunut kansallispuistoon omalla veneellä ja viipyi siellä koko päivän tai yön yli, jolloin eväitä varmasti oli mukana. Vastaaja saattoi myös lukea kysymyksen nopeasti ja ymmärtää sen tarkoittavan rahankäyttöä ainoastaan kansallispuistossa, eikä myös sen lähialueella. Jos kululajien erittely tuntui vastaajasta hankalalta, kysymys oli helppo ohittaa laittamalla rasti kohtaan ”en ole käyttänyt rahaa”. Muutama kansallispuiston varaustuvissa yöpynyt vastaaja ilmoitti, ettei ole käyttänyt rahaa käynnillään. Näihin vastauksiin on tallennusvaiheessa lisätty mökin vuokrauskulut, jotka ovat olleet täytetyn vastauslomakkeen vastaanottaneen henkilön tiedossa. Muutaman kerran vastaajat ajattelivat myös Haaparannan sijaitsevan lähialueella, mutta tämän haastattelija pystyi korjaamaan. Jotkut vastaajat eivät halunneet eritellä kuluja tai kertoa niistä mitään, sillä he kokivat arvioimisen vaikeaksi tai vastaamisen liian henkilökohtaiseksi.

Kyselylomakkeiden tiedot tallennettiin Metsähallituksen asiakasseurantatietojen hallintaan käytävään ASTA-tietojärjestelmään. Aineiston analysoinnin tilastollisina menetelminä käytettiin suorien jakaumien tarkastelua ja kuvailevia tunnuslukuja (keskiarvo, keskihajonta, moodi, mediaani ja prosenttipisteet):

- Moodi on tyyppiarvo, joka kuvaa aineiston yleisintä arvoa.
- Mediaani ilmaisee muuttujan keskimmäisen arvon jakaen havaintoaineiston kahteen yhtä suureen osaan.
- 25 %:n prosenttipiste ilmaisee sen muuttujan arvon, jonka alle sijoittuu neljäsosa havaintoaineistosta, ja 75 %:n prosenttipiste sen muuttujan arvon, jonka alle sijoittuu kolme neljäsosaa havainnoista.

Kävijöiden rahankäytön paikallistaloudellisten vaikutusten laskemiseen käytettiin Metsähallituksen ja Metsäntutkimuslaitoksen (2009) kehittämää laskentamallia, joka on osa Metsähallituksen ASTA-tietojärjestelmää. Paikallistaloudellisten vaikutusten laskemisessa käytetään ASTAan tallennettuja tietoja kävijöistä ja heidän rahankäytöstään sekä alueen vuotuista käyntimäärää. Laskentaa varten suojelu- ja retkeilyalueet on jaettu neljään luokkaan lähialueen asukastiheyden perusteella. Perämeren kansallispuisto kuuluu tässä tarkastelussa luokkaan taajama / tiheä asutus. Kullekin luokalle on laskettu keskimääräiset välittömien vaikutusten kertautumista kuvaavat kertoimet sekä työllisyysuhdeluvut. Apuna on käytetty Tilastokeskuksen maakunnallisista panos-tuotostaulukoista johdettuja paikallisia panos-tuotostaulukoita.

3 Tulokset

3.1 Kävijärakenne

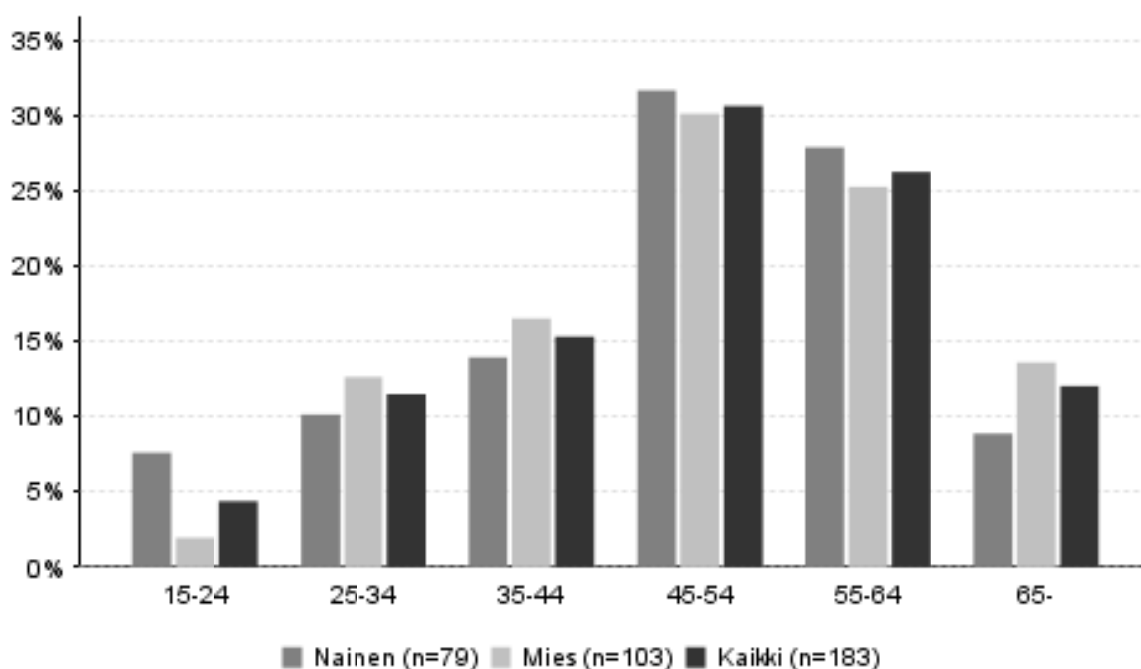
3.1.1 Kävijöiden perustiedot

Kävijätutkimukseen vastanneista 57 % oli miehiä ja 43 % naisia. Kolme vastaajaa ei kertonut sukupuoltaan. Miesten keski-ikä oli noin 50 vuotta ja naisten noin 48 vuotta (taulukko 4). Miehistä nuorin oli 21-vuotias ja vanhin 95-vuotias. Naisista nuorin oli 15-vuotias ja vanhin 84-vuotias. Suurin ikäryhmä sekä naisissa että miehissä oli 45–54-vuotiaat vastaajat, mutta lähes yhtä paljon oli 55–64-vuotiaita (kuva 3). Kävijöistä 57 % kuului näihin kahteen ikäluokkaan.

Vastanneista 34 % oli suorittanut joko ylemmän tai alemman korkeakoulututkinnon, 31 % opistotasoinen tutkinnon ja 28 % ammattikoulututkinnon (taulukko 5). Ilman ammatillista tutkintoa oli 7 % vastaajista. Miehillä yleisin ammatillinen koulutus oli ammattikoulu ja naisilla opistotasoinen tutkinto.

Taulukko 4. Vastanneiden ikää kuvaavia tunnuslukuja. Vastanneiden lukumäärä (n) oli 183.

Ikä	Mies	Nainen	Kaikki
Keski-ikä	50,38	48,37	49,51
län keskihajonta	13,58	13,81	13,68
Minimi-ikä	21	15	15
Maksimi-ikä	95	84	95
Moodi	46	48	46
Mediaani	51	51	51

Kuva 3. Vastanneiden ikäjakauma sukupuolen mukaan Perämeren kansallispuistossa vuonna 2012.

Vastanneista 92 % oli Suomesta (taulukko 6). Ulkomaisista kävijöitä suurin osa tuli Ruotsista. Heitä oli myös Puolasta, Australiasta ja Saksasta. Kaikista vastanneista 68 % oli paikallisia asukkaita, jotka asuivat Perämeren kansallispuiston lähialueella Kemissä, Keminmaalla, Simossa ja Torniossa (taulukko 7). Kotimaisia matkailijoita eli kansallispuiston lähialueen ulkopuolella asuvia oli 24 % vastanneista ja ulkomaisia matkailijoita oli 8 %. Kotimaisista kävijöistä 68 % asui Kemissä tai Torniossa (taulukko 8). Useampia vastaajia tuli myös Oulusta, Keminmaalta, Haukiputaalta ja Kittilästä.

Taulukko 5. Vastanneiden ammatillinen koulutus.

Ammatillinen koulutus	Mies		Nainen		Kaikki	
	kpl	%	kpl	%	kpl	%
Ammattikoulu	35	35	13	17	49	28
Opistotasoinen tutkinto	29	29	26	34	55	31
Alempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto	14	14	15	20	29	16
Ylempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto	13	13	18	24	31	18
Ei ammatillista tutkintoa	9	9	4	5	13	7
Yhteensä	100	100	76	100	177	100

Taulukko 6. Vastanneiden kotimaa.

Kotimaa	kpl	%
Suomi	170	92
Ruotsi	11	6
Puola	2	1
Australia	1	1
Saksa	1	1
Yhteensä	185	100

Taulukko 7. Vastanneiden luokittelu asuinkunnan ja kotimaan perusteella.

Kävijätyyppi	kpl	%
Paikallinen asukas	121	68
Kotimainen matkailija	43	24
Ulkomainen matkailija	15	8
Yhteensä	179	100

Taulukko 8. Vastanneiden kotimaisten kävijöiden asuinkunnat.

Asuinkunta	kpl	%
Tornio	57	35
Kemi	54	33
Oulu	16	10
Keminmaa	9	5
Haukipudas	3	2
Kittilä	3	2
Kerava	2	1
Kirkkonummi	2	1
Parainen	2	1
Vaasa	2	1
Ylitornio	2	1
Espoo	1	1
Vihti	1	1
Raahe	1	1
Rovaniemi	1	1
Simo	1	1
Suomussalmi	1	1
Tervola	1	1
Oulunsalo	1	1
Tuusula	1	1
Kokkola	1	1
Mustasaari	1	1
Kalajoki	1	1
Yhteensä	164	100

3.1.2 Kävijöiden seuruetiedot

Perämeren kansallispuiston kävijät saapuivat puistoon useimmiten 2–5 hengen seurueissa (81 % vastanneista) (taulukko 9). Suuremmissa seurueissa, joissa oli vähintään kuusi henkilöä, liikkui 13 % vastaajista. Yksin liikkuvia oli 6 % ja he olivat tyypillisesti lähialueella asuvia miehiä. Seurueen koko oli keskimäärin neljä henkeä (taulukko 10). Seurueen koon keskiarvoa nostaa yksi iso ryhmä. Kaikkein eniten oli kahden hengen seurueita.

Usean hengen seurueessa liikkeellä olleista 44:llä (25 %) oli seurueessaan alle 15-vuotiaita (taulukko 10). Näissä seurueissa lapsia oli keskimäärin 2,2, ja heidän ikänsä oli keskimäärin kahdeksan vuotta. Liikuntaesteisiä oli neljässä seurueessa, jokaisessa yksi henkilö. Osa kävijöistä liikkui kansallispuistossa useamman veneen seurueessa, johon kuului oman perheen lisäksi muita sukulaisia tai ystäviä, mutta seurueeksi he ilmoittivat tavallisimmin vain oman perheen jäsenistä koostuvan venekuntansa.

Yli puolet (59 %) vastaajista oli tullut kansallispuistoon oman perheen kanssa (taulukko 11). Ystävien kanssa liikkui viidennes (22 %) ja 8 % seurueista koostui muista sukulaisista. Muutamat kävijät olivat liikkeellä kerhon, yhdistyksen tai muun sellaisen kanssa, työtoverien seurassa tai eläkeläisryhmän kanssa. Muiksi seurueityypeiksi oli mainittu hellu (1 maininta), Hilma kyläläisiä (1)

ja vapaaehtoisleiri (1). Aineistonkerääjät eivät tavanneet kesän aikana yhtään seuruetta, joka olisi koostunut vain naisista. Pelkästään miehistä koostuvia seurueita kävi kansallispuistossa useampia.

Taulukko 9. Vastanneiden seuruetiedot.

Seurueen koko	kpl	%
Yksin	11	6
2–5 hengen seurue	149	81
6 tai useamman hengen seurue	24	13
Yhteensä	184	100

Taulukko 10. Usean hengen seurueita kuvaavia tunnuslukuja Perämeren kansallispuistossa.

	n	Keski-arvo	Keski-haj.	Prosenttipisteet				
				Min	25 %	Med	75 %	Max
Seurueen koko yhteensä	173	4,1	3,36	2	2	3	4	28
Alle 15-vuotiaita	44	2,2	1,18	1	1	2	3	5
Liikuntaesteisiä	4	1,0	0,00	1	1	1	1	1
Alle 15-vuotiaiden syntymävuodet	62	2004	3,38	1997	2001	2004	2007	2010

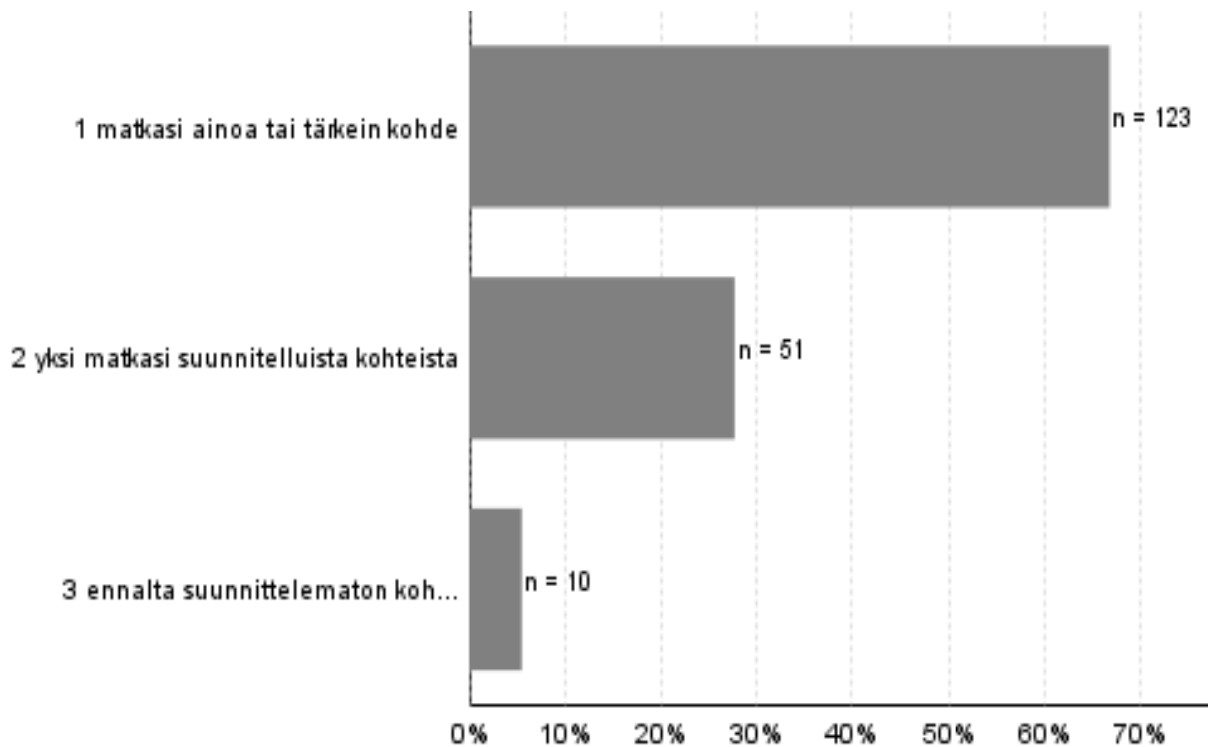
Taulukko 11. Seurueen koostumus.

Seurue	kpl	%
Oman perheen jäsenet	102	59
Muut sukulaiset	14	8
Ystävät	37	22
Työtoverit	6	3
Eläkeläisryhmä	1	1
Kerho, yhdistys tms.	8	5
Jokin muu, mikä?	4	2
Yhteensä	172	100

3.2 Käynti Perämeren kansallispuistossa

3.2.1 Kohteen tärkeys

Suuri osa (67 %) vastaajista ilmoitti Perämeren kansallispuiston olevan heidän matkansa ainoa tai tärkein kohde (kuva 4). Kansallispuisto oli 28 %:lle vastaajista yksi matkan suunnitelluista kohteista. Muita suosittuja matkan kohteita olivat tällöin Kemi (7 mainintaa), Iin Röyttä (5), Luleån saaristo (5) sekä Ruotsin rannikko ja saaristo (4). Hailuoto, Piteå, Haaparanta ja sen saaristo sekä Ruotsin puolella olevassa Haparanda skärgårdin kansallispuistossa sijaitsevat Sandskär ja Seskarö saivat kaikki 2 mainintaa. Yksi vastaaja mainitsi muuksi kohteeksi Perämeren kansallispuistossa sijaitsevan Selkä-Sarven. Kaksi vastaajaa purjehti Puolasta Perämerelle ja takaisin Suomen ja Ruotsin rannikoita pitkin. Ennalta suunnittelematta Perämeren kansallispuistoon tuli vain 5 % vastaajista (kuva 4). Vastaajien mainitsemat matkan pääkohteet ja matkan muut kohteet on lueteltu liitteessä 3.

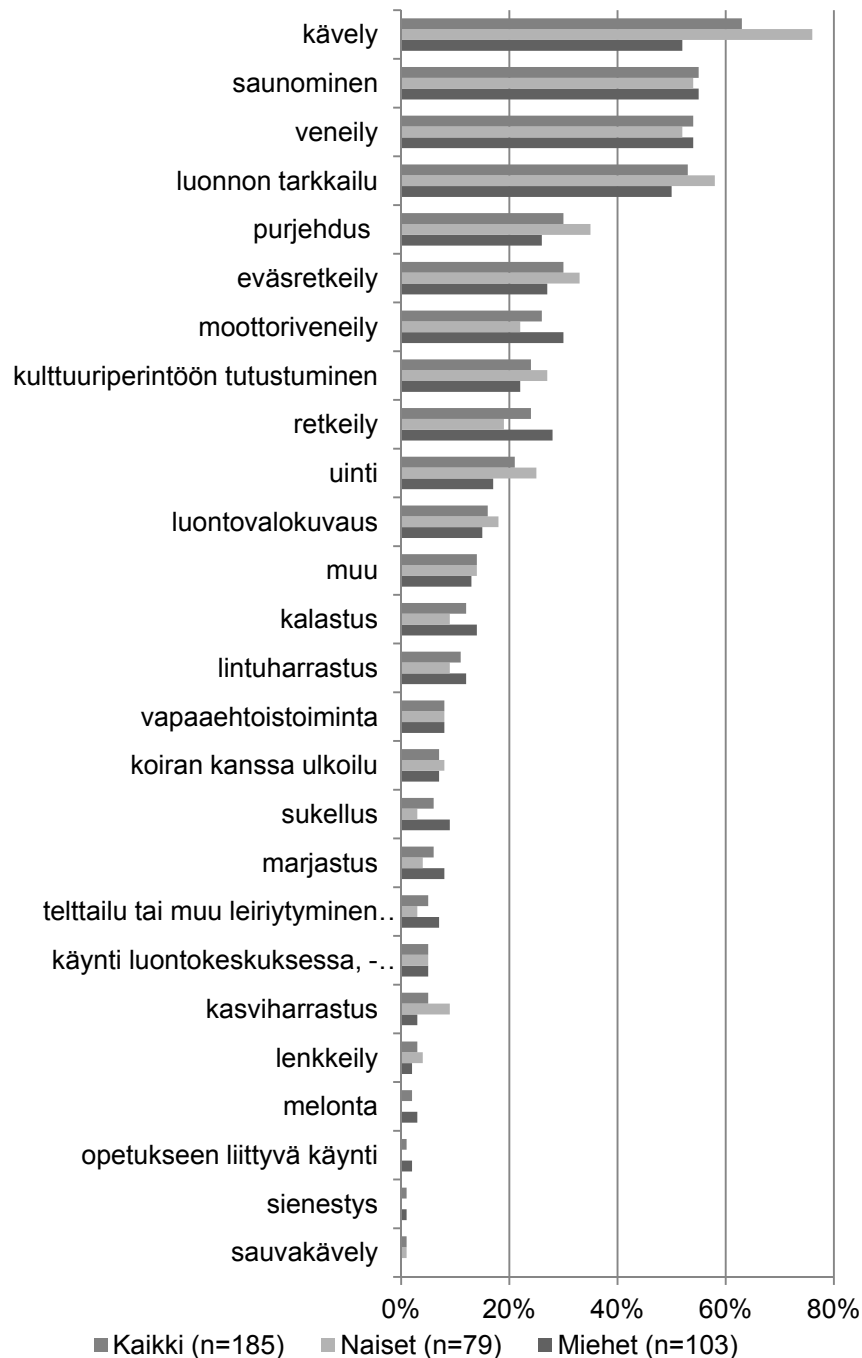
Kuva 4. Perämeren kansallispuiston tärkeys matkan kohteena (n = 184).

3.2.2 Kävijöiden ulkoilu- ja luontoharrastukset

Kävijät harrastivat tällä käynnillään Perämeren kansallispuistossa useimmiten kävelyä (63 % vastaanneista), saunomista (55 %), veneilyä (54 %) ja luonnon tarkkailua (53 %) (kuva 5). Muita suosittuja harrastuksia olivat eväsretkeily, purjehdus, moottoriveneily, retkeily ja kulttuuriperintöön tutustuminen, joita kaikkia harrasti yli 20 % kävijöistä. 5 % vastaajista ilmoitti käyneensä luontokeskuksessa, -talossa tai -tuvassa, vaikka sellaista ei ole Perämeren kansallispuistossa. Niillä on tässä tapauksessa saatettu tarkoittaa Selkä-Sarven vartiotupaa tai Kemin Jalokivigalleriaa, joka hoitaa kansallispuiston varaustupien vuokrauksen. Valmiiden vaihtoehtojen ulkopuolelta mainittiin useimmiten talkoot (7 mainintaa), joihin on laskettu sekä Kemin moottorivenekerhon talkoot

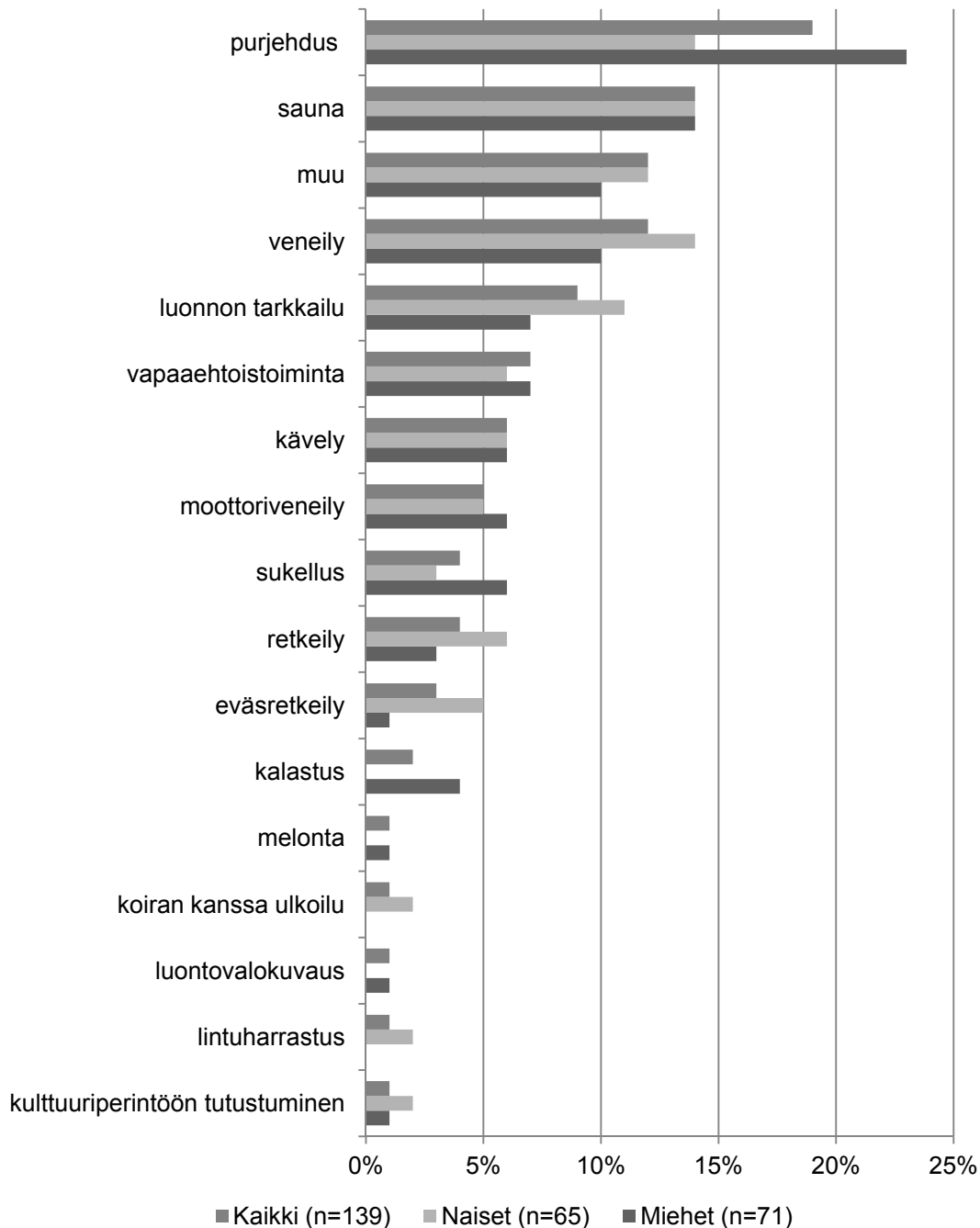
Pensaskarissa että Pidä Lappi Siistinä ry:n järjestämä talkooleiri Selkä-Sarvessa. Muita mainittuja harrastuksia olivat muun muassa Sarvipäivät (2 mainintaa), viistokaikuluotaus (2), ystävät (1), löhöily (1), nauttiminen (1), nuotiopalaveri (1), perheen kanssa oleminen (1) ja lampaiden etsiminen (1).

Naisilla suosituin harrastus oli kävely, jota ilmoitti harrastavansa 76 % vastaajista (kuva 5). Miehistä kävelyä harrasti 52 %. Suuria eroja naisten ja miesten välillä ei tämän lisäksi ollut, joskin miehet ilmoittivat harrastavansa retkeilyä, moottoriveneilyä ja sukellusta naisia useammin, kun taas naiset harrastivat miehiä enemmän luonnon tarkkailua, uimista, purjehdusta, eväretkeilyä ja kasviharrastusta.

Kuva 5. Erilaisten harrastusten suosio kyseisellä käynnillä Perämeren kansallispuistossa. Kysymyksessä oli mahdollista valita useampi vaihtoehto.

Kävijöiltä kysyttiin lisäksi, mikä oli heidän tärkein harrastuksensa tällä käynnillä Perämeren kansallispuistossa. Tärkeimmäksi mainittiin yleisimmin purjehdus, jonka valitsi 23 % vastaajista (kuva 6). Myös saunominen ja veneily olivat useimmin mainittujen joukossa, samoin kohta ”muu”. Kohdan ”muu” valinneet olivat useimmiten osallistuneet talkoisiin. Miehet valitsivat purjehduksen selvästi useammin tärkeimmäksi harrastukseksi kuin naiset (23 % ja 14 %). Muissa tärkeimmissä toiminnoissa ei miesten ja naisten välillä ollut suuria eroja. Saunomisen koki tärkeimmäksi 14 %, veneilyn 12 % ja ”muun” 12 % vastaajista. Kysymykseen jätti vastaamatta lähes 25 % tutkimukseen osallistuneista.

Kuva 6. Vastaajien tärkeimmät harrastukset tällä käynnillä Perämeren kansallispuistossa.

Useimmat kävijätutkimukseen vastanneista harrastivat kyseisellä kansallispuistovierailullaan 4–6 toimintaa (42 % vastanneista) (taulukko 12). 36 % vastanneista harrasti 1–3 ja 22 % seitsemää tai useampaa toimintaa. Naiset harrastivat keskimäärin useampia asioita kuin miehet.

Taulukko 12. Harrastusten lukumäärä tällä käynnillä Perämeren kansallispuistossa.

Harrastusten lukumäärä	Miehet		Naiset		Kaikki	
	kpl	%	kpl	%	kpl	%
1–3	40	39	25	32	66	36
4–6	41	40	35	44	77	42
7–9	15	15	15	19	30	16
10 tai enemmän	7	7	4	5	12	6
Yhteensä	103	100	79	100	185	100

3.2.3 Käyntien alueellinen jakautuminen

Kävijöiltä kysyttiin, missä päin Perämeren kansallispuistoa he tällä käynnillä olivat vierailleet tai aikoivat vierailla. Joillakin kävijöillä oli vaikeuksia hahmottaa kansallispuiston aluerajoja, mutta tämä ongelma selvisi puiston karttaa katsomalla. Lähes kaikki vastanneet (94 %) ilmoittivat joko vierailleensa tai aikovansa vierailla Selkä-Sarvessa (taulukko 13). Selvästi vähemmän vierailtiin Pensaskarissa, joka oli toiseksi suosituin vierailukohde (11 %) ja vielä harvemmin Maa-Sarvessa, Vähä-Huiturissa ja Etukarissa (ks. kuva 2, s. 10). Selkä-Sarven suosiota selittävät siellä olevat Perämeren kansallispuiston ainut suojasatama laitureineen sekä yleiseen käyttöön tarkoitettu sauna.

Tarjottujen vaihtoehtojen ulkopuolelta (kohta ”muualla” taulukossa 13) mainittiin Möyly (3 mainintaa) sekä Pauha ja Linnanklupu (2).

Taulukko 13. Käyntien alueellinen jakautuminen Perämeren kansallispuistossa. Kysymyksessä pystyi valitsemaan usean vaihtoehdon.

Käyntikohde	kpl	%
Selkä-Sarvi	173	94
Pensaskari	20	11
Maa-Sarvi	13	7
Vähä-Huituri	10	5
Etukari	8	4
Muualla, missä?	5	3
Vastanneita yhteensä	185	

3.2.4 Käynnin kesto ja toistuvuus

Kävijöistä 70 % yöpyi kansallispuistossa (taulukko 14). Yöpyjien käynti kesti keskimäärin 2,1 vuorokautta. Päiväkävijöitä oli 30 % vastanneista, ja he viipyivät kansallispuistossa keskimäärin 4,3 tuntia. Miesten ja naisten välillä ei juuri ollut eroja päiväkäynnin kestossa ja yöpymisten määrässä. Pisimmän vierailun ilmoitettiin kestäneen 11 vuorokautta. Päiväkäynneistä pisimmät olivat kahdeksan tunnin mittaisia.

Kävijöiltä kysyttiin myös, miten pitkään he oleskelivat tai aikoivat oleskella Perämeren kansallispuistossa ja sen lähialueella yhteensä. Lähialueeseen kuului Kemi, Keminmaa, Simo ja Tornio (ks. kuva 2, s. 10). Käynnin kokonaiskestossa Perämeren kansallispuistossa ja sen lähialueilla on huomioitu ainoastaan lähialueen ulkopuolella asuvat vastaajat. Näin tulos kuvaa matkailijoiksi luokiteltavien henkilöiden viipymää, joita oli kolmannes kaikista kävijätutkimukseen vastanneista.

Matkailijoista 93 % yöpyi matkallaan kansallispuistossa tai sen lähialueilla, ja he viipyivät siellä keskimäärin 3,2 vuorokautta (taulukko 15). Pisimmillään kansallispuistossa ja lähialueella viivytettiin 15 vuorokautta. Matkailijoiden keskimääräinen päiväkäynti kansallispuistossa ja sen lähialueella oli 6,2 tunnin mittainen, mikä on lähes kaksi tuntia pidempi kuin taulukosta 14 näkyvä kaikkien päiväkävijöiden viipymä puistossa (4,3 h). Pisin päiväkäynti oli kestoltaan puoli vuorokautta.

Kansallispuistossa oli yleisin yöpymistapa vene, jossa yöpyi neljä viidesosaa puistossa yöpyneistä (taulukko 16). Vuokramökissä, omassa majoitteessa (laavu, telta tms.), autiotuvassa ja muualla yövyttiin huomattavasti vähemmän. Veneessä majoituttiin keskimäärin 1,7 vuorokautta. Tavallisin ajankohta yöpymisille onkin usein viikonloppu, josta joko toinen tai molemmat yöt vietetään kansallispuistossa. Vuokramökissä ja ”muualla” yövyttiin keskimäärin pidempään kuin veneessä tai omassa majoitteessa, jossa suurin osa viiپی vain yhden vuorokauden.

Yleisin yöpymistapa myös lähialueella oli vene, jossa yöpyi kaksi kolmasosaa lähialueella yöpyneistä (taulukko 17). Ystävän tai sukulaisen luona oli yöpynyt yhdeksän vastaajaa ja omassa majoitteessa (laavu, telta tms.) kaksi vastaajaa. Ystävän tai sukulaisen luona viivytettiin keskimäärin pidempään kuin veneessä tai omassa majoitteessa. Kukaan vastaajista ei ollut yöpynyt lähialueella omassa mökissä tai hotellissa.

Kansallispuistossa yöpyneistä yli puolet viiپی siellä yhden yön ja lähes kolmasosa kaksi yötä (taulukko 18). Lähialueella yöpyneistä lähes puolet viiپی siellä 2 yötä ja neljäsosa yhden yön. Pisimmillään kansallispuistossa viivytettiin 10 yötä ja sen lähialueella 15 yötä.

Taulukko 14. Päiväkävijöiden ja yöpyjien osuus sekä käynnin kesto Perämeren kansallispuiston alueella.

Kävijäryhmä	n	Osuus %	Käynnin kesto (päiväkävijöillä h, yöpyjillä vrk)				
			Keskiarvo	Mediaani	Moodi	Min	Max
Päiväkävijät	54	30	4,3	4	4	1	8
Miehet	31	57	4,5			1	8
Naiset	22	41	4,1			1	8
Yöpyjät	129	70	2,1	2	1	1	11
Miehet	72	56	2,1			1	11
Naiset	55	43	2,0			1	6
Yhteensä	183						

Taulukko 15. Matkailijoiden käynnin kesto Perämeren kansallispuistossa ja sen lähialueella.

Kävijäryhmä	n	Osuus %	Käynnin kesto (päiväkävijöillä h, yöpyjillä vrk)				
			Keski-arvo	Mediaani	Moodi	Min	Max
Päiväkävijät	4	7	6,2	6	5	2	12
Miehet	2	50	5,5			5	6
Naiset	2	50	7,0			2	12
Yöpyjät	52	93	3,2	3	3	1	15
Miehet	29	56	3,1			1	10
Naiset	22	42	3,3			1	15
Yhteensä	56						

Taulukko 16. Yöpyymisen kesto (vrk) yöpymistavoittain Perämeren kansallispuiston alueella (n = 133).

Yöpyymistapa	n	Keski-arvo	Keskihajonta	Prosenttipisteet				
				Min	25 %	Med	75 %	Max
Autiotuvassa	2	6,0	0,00	6	6	6	6	6
Vuokramökissä	9	2,9	2,15	1	1	2	5	6
Omassa majoitteessa (laavu, teltta tms.)	8	1,6	1,77	1	1	1	1	6
Veneessä	110	1,7	1,19	1	1	1	2	10
Mualla	4	3,0	2,31	1	1	5	5	5

Taulukko 17. Yöpyymisen kesto (vrk) yöpymistavoittain Perämeren kansallispuiston lähialueella (n = 34).

Yöpyymistapa	n	Keski-arvo	Keskihaj.	Prosenttipisteet				
				Min	25 %	Med	75 %	Max
Omassa majoitteessa (laavu, teltta tms.)	2	1,5	0,71	1	1	2	2	2
Veneessä	23	2,1	1,25	1	1	2	2	6
Ystävän tai sukulaisen luona	9	4,8	4,68	1	2	3	5	15

Taulukko 18. Yöpyymisen määrä kansallispuistossa ja sen lähialueella.

Yöpyymisten määrä, öitä	Yöpyminen kansallispuistossa		Yöpyminen lähialueella		Yhteensä puistossa ja lähialueella	
	kpl	%	kpl	%	kpl	%
1	71	53	9	26	80	48
2	37	28	15	44	52	31
3	14	11	5	15	18	11
5	4	3	2	6	6	4
6	6	5	1	3	6	4
10	1	1	1	3	2	1
15			1	3	1	1
Yhteensä	133	100	34	100	167	100

Kolme neljästä tutkimukseen osallistuneesta oli käynyt kansallispuistossa aiemmin (taulukko 19). Sukupuolten välillä ei ollut eroa käyntien toistuvuudessa. Perämeren kansallispuistossa aiemmin vierailleet olivat käyneet puistossa keskimäärin 23,1 kertaa viimeisten viiden vuoden aikana (taulukko 20). Keskiarvoa nostavat aktiiviset kävijät, sillä puolet alueella aiemmin käyneistä oli käynyt siellä korkeintaan kymmenen kertaa tuona aikana. 25 % kävijöistä oli käynyt alueella useammin kuin 25 kertaa viimeisten viiden vuoden aikana ja yksi vastaaja oli käynyt 200 kertaa. Perämeren kansallispuisto on lähialueen veneilijöiden suosittu retkikohde, jossa saatetaan käydä veneilykauden aikana lähes joka viikonloppu.

Puolet kävijöistä oli vierailut Perämeren kansallispuistossa ensimmäisen kerran yli 19 vuotta sitten, ennen vuotta 1992 (taulukko 21). Yksi vastaaja oli käynyt alueella ensimmäisen kerran jo vuonna 1935, yli 50 vuotta ennen kansallispuiston perustamista. Yksi oli käynyt viimeksi vuonna 1963, mutta suurin osa vastaajista oli vierailut kansallispuistossa viimeisten kahden vuoden aikana.

Taulukko 19. Käynnin toistuvuus Perämeren kansallispuistossa.

Käynnin toistuvuus	Miehet		Naiset		Kaikki	
	kpl	%	kpl	%	kpl	%
Ensikertaa alueella	25	26	19	26	44	26
Käynyt aikaisemmin	73	74	53	74	128	74
Yhteensä	98		72		172	

Taulukko 20. Perämeren kansallispuistossa aiemmin vierailneiden käynnit viimeisten viiden vuoden aikana.

	n	Keskiarvo	Keskihaj.	Prosenttipisteet				
				Min	25 %	Med	75 %	Max
Käynnit viimeisten 5 vuoden aikana	128	23,1	34,96	0	4	10	25	200

Taulukko 21. Perämeren kansallispuistossa aiemmin vierailneiden ensimmäisen ja viimeisimmän käynnin ajoittuminen.

Ensimmäinen ja viimeisin käynti alueella	n	Keskiarvo	Keskihaj.	Prosenttipisteet				
				Min	25 %	Med	75 %	Max
Ensimmäisen kerran käynyt								
vuonna	123	1990	16,58	1935	1978	1992	2004	2011
vuotta sitten	123	22,3	16,58	1	8	20	34	77
Viimeksi käynyt								
vuonna	126	2010	6,83	1963	2011	2011	2012	2012
vuotta sitten	126	2,3	6,83	0	0	1	1	49

3.2.5 Saapuminen alueelle

Kävijätutkimukseen vastanneista yli puolet (62 %) saapui Perämeren kansallispuistoon heinäkuussa (taulukko 22). Toiseksi suosituin saapumiskuukausi oli kesäkuu (26 % vastanneista). Luvuista ei voi kuitenkaan suoraan arvioida kävijöiden jakautumista kyseisille kuukausille, sillä otantapäivien määrät vaihtelivat kuukausittain. Heinäkuussa aineistonkeruupäiviä oli selvästi enemmän kuin kesä- ja elokuussa. Alkukesä oli sateinen ja kylmä ja juhannusta ennen kävijöitä oli vähän. Erityisesti päiväkävijöitä tavattiin aurinkoisina päivänä huomattavasti enemmän kuin muulloin. Heinäkuun lopussa ja elokuun ensimmäisinä viikonloppuina, jolloin säät suosivat, kansallispuistossa oli paljon kävijöitä.

Yleisimmät saapumispäivät olivat perjantai (28 %) ja lauantai (24 %), muutoin saapumiset jakaantuivat hyvin tasaisesti eri viikonpäiville (taulukko 23). Vastauksia saatiin eniten lauantaisin, jolloin myös aineistonkeruupäiviä oli muita viikonpäiviä enemmän.

Vähän alle puolet vastaajista oli saapunut puistoon iltapäivällä kello kahdentoista ja neljän välillä (taulukko 24). Illalla kello kuuden ja kahdeksan välillä puistoon saapui lähes neljäsosa (23 %) vastaajista.

Taulukko 22. Perämeren kansallispuistoon saapuminen ja kyselyyn vastaaminen kuukausittain.

Kuukausi	Saapumispvm		Vastauspvm	
	kpl	%	kpl	%
Kesäkuu	49	26	49	26
Heinäkuu	114	62	114	62
Elokuu	22	12	22	12
Yhteensä	185	100	185	100

Taulukko 23. Perämeren kansallispuistoon saapuminen ja kyselyyn vastaaminen viikonpäivittäin.

Viikonpäivä	Saapumispvm		Vastauspvm	
	kpl	%	kpl	%
Maanantai	18	10	8	4
Tiistai	18	10	26	14
Keskiviikko	20	11	17	9
Torstai	16	9	18	10
Perjantai	51	28	39	21
Lauantai	44	24	64	35
Sunnuntai	18	10	13	7
Yhteensä	185	100	185	100

Taulukko 24. Perämeren kansallispuistoon saapuminen ja kyselyyn vastaaminen vuorokaudenajan mukaan.

Kellonaika	Saapumisaika		Vastausaika	
	kpl	%	kpl	%
8:00–9:59	1	1	2	1
10:00–11:59	18	10	23	12
12:00–13:59	40	22	52	28
14:00–15:59	37	20	39	21
16:00–17:59	25	14	23	12
18:00–19:59	42	23	25	14
20:00–21:59	10	5	9	5
22:00–7:59	11	6	12	6
Yhteensä	184	100	185	100

Perämeren kansallispuistoon kävijöistä kolme neljäsosaa (76 %) saapui kansallispuistoon matkaveneellä, jossa on makuupaikkoja (taulukko 25). Toiseksi suosituin matkan viimeisin kulkuneuvo oli pienvene. Muita kulkuneuvoja, joilla kansallispuistoon saavuttiin, olivat kanootti tai kajakki, tilausvene tai -alus, kalastusalus ja vesiskootteri. Kaksi vastaajaa ilmoitti saapuneensa purjeveneillä, jotka luultavasti olivat makuupaikoilla varustettuja matkaveneitä. Suurin osa tilausveneellä tai -aluksella kansallispuistoon saapuneista tuli tilausristeilyllä Sarvipäiville, sillä muina ajankohtina tilausristeilyjä ei juuri ollut.

Yli puolet vastaajista oli matkustanut kotoa mantereella sijaitsevaan lähtösatamaan henkilöautolla (taulukko 26). Muita kulkuneuvoja kodin ja sataman välillä olivat polkupyörä, juna, linja-auto, moottoripyörä ja traktori. Kolme vastaajaa ilmoitti tulleensa satamaan kävellen, mutta heidän määränsä on todellisuudessa suurempi, sillä kaikki vastaajat eivät ilmoittaneet, mikäli olivat kävelleet osan matkasta. Moni vastaaja ilmoitti käyttäneensä matkallaan kotoa Perämeren kansallispuistoon vain jonkinlaista venettä tai muuta vesillä liikkumiseen tarkoitettua kulkuneuvoa, eikä huomionnut sitä, miten matkusti kotoa veneelle. Vain hyvin harva kävijä on voinut matkustaa koko matkan kotoaan kansallispuistoon vesitse.

Taulukko 25. Vastanneiden viimeisin kulkuneuvo heidän matkallaan Perämeren kansallispuistoon.

Viimeisin kulkuneuvo	kpl	%
Pienvene	23	13
Matkavene, jossa makuupaikkoja	136	76
Kanootti, kajakki tai soutuvene	3	2
Tilausvene tai -alus	12	7
Jokin muu	6	3
Yhteensä	180	100

Taulukko 26. Kaikki kulkuneuvot, joita vastanneet käyttivät matkallaan kotoaan Perämeren kansallispuistoon. Matkaan on voitu käyttää useampaa kulkuneuvoa.

Kulkuneuvo	kpl	%
Henkilöauto	104	56
Linja-auto	1	1
Juna	2	1
Polkupyörä	1	1
Pienvene	24	13
Matkavene, jossa makuupaikkoja	141	76
Kanootti, kajakki tai soutuvene	3	2
Tilausvene tai -alus	12	6
Jokin muu	11	6
Vastanneita yhteensä	185	

3.2.6 Kävijöiden rahankäyttö ja sen paikallistaloudelliset vaikutukset

Kävijöiden rahankäytön ja sen paikallistaloudellisten vaikutusten arvioimiseksi vastaajia pyydettiin arvioimaan kulut, jotka liittyivät tähän käyntiin Perämeren kansallispuistossa ja sen lähialueella (kuva 2, s. 10). Paikallistaloudellisten vaikutusten laskenta perustuu vuoden 2011 käyntimääriin, sillä vuoden 2012 käyntimääriä ei tätä kirjoitettaessa vielä ollut tiedossa. Vuonna 2011 käyntimäärä oli 9 800 käyntiä.

Tuloksia tarkasteltaessa on hyvä pitää mielessä, että rahankäyttöä koskeva kysymys saattoi tuntua vaikealta vastata. Kaikki vastaajat eivät ole perusteellisesti eritelleet kansallispuiston lähialueella käyttämiään rahamääriä. Useassa lomakkeessa vastaaja oli esimerkiksi merkinnyt yöpyvänsä kansallispuistossa, jolloin hän oli luultavasti asioinut lähialueen päivittäistavarakaupassa ja ostanut eväitä käyntiä varten sekä mahdollisesti ostanut polttoainetta veneeseen, mutta ilmoittanut silti, ettei ollut käyttänyt lainkaan rahaa matkaan liittyviin menoihin. Annetut vastaukset antavat näistä puutteista huolimatta mahdollisuuden tehdä päätelmiä paikallistaloudellisista vaikutuksista. Paikallistaloudellisten vaikutusten arviointiin liittyviä käsitteitä on määritelty taulukossa 27.

Taulukko 27. Paikallistaloudellisten vaikutusten arviointiin liittyviä käsitteitä ja niiden määritelmiä.

Käsite	Määritelmä
Kokonaistulovaikutukset	Kävijöiden rahankäytöstä lähialueelle syntyvät välittömät ja välilliset tulovaikutukset.
Kokonaistyöllisyysvaikutukset	Kävijöiden rahankäytöstä lähialueelle syntyvät välittömät ja välilliset henkilötyövuodet.
Kotimaiset matkailijat	Kohteen lähialueen ulkopuolelta Suomesta tulevat kävijät.
Paikalliset kävijät	Lähialueella asuvat kävijät.
Majoittujat	Kohteessa tai sen lähialueella vähintään yhden yön majoittuneet kävijät.
Päiväkävijät	Kävijät, jotka eivät ole yöpyneet kohteessa tai sen lähialueella.
Välittömät vaikutukset	Kävijöiden rahankäytöstä aiheutuvat välittömät tulo- ja työllisyysvaikutukset lähialueen yrityksissä.
Välilliset vaikutukset	Välittömät vaikutukset kertautuvat välillisiksi vaikutuksiksi, kun välitöntä tuloa saavat yritykset ostavat muilta lähialueen yrityksiltä tuotteita ja palveluita sekä maksavat tuloa työntekijöille, jotka käyttävät tulonsa tuotteiden ja palveluksien ostoon lähialueella. Osa välillisistä vaikutuksista vuotaa alueen ulkopuolelle.

Vastaajat arvioivat kuluttaneensa käynnillään keskimäärin 39 euroa (taulukko 28). Kansallispuistossa tai sen lähialueilla yöpyneet arvioivat kuluttaneensa keskimäärin 43 euroa ja päiväkävijät 27 euroa. Keskimäärin eniten käynnillään kuluttivat lähialueelta saapuvat majoittujat (50 €). Koska kotimaisista ja ulkomaisista matkailijoista päiväkävijöitä oli alle 10 henkilöä, ei heidän rahankäyttöään voida arvioida luotettavasti.

Perämeren kansallispuiston kävijöiden rahankäytön paikallistaloudelliset kokonaisvaikutukset olivat vuoden 2011 käyntimäärillä laskettuina noin 222 000 euroa ja työllisyysvaikutukset noin 3 henkilötyövuotta (taulukko 29). Nämä luvut kuvaavat kävijöiden rahankäytöstä alueelle muodostuvia välillisiä ja välittömiä rahavirtoja sekä niihin kytkeytyviä työllisyysvaikutuksia. Perämeren kansallispuiston kävijät käyttivät keskimäärin eniten rahaa ruoka- ja muihin vähittäiskauppaostoksiin. Toiseksi eniten rahaa kului polttoaine- ja muihin huoltamo-ostoksiin. Vaikka kahviloihin ja ravintoloihin sekä ohjelmapalveluihin käytettiin rahaa huomattavasti vähemmän, kuin huoltamo-ostoksiin, tuottavat kahviloihin ja ravintoloihin sekä ohjelmapalveluihin käytetyt eurot huomattavasti enemmän henkilötyövuosia. Tämä selittyy palvelualueiden työllistävämällä vaikutuksella. Palvelualueiden tulovaikutus kohdistuu myös vahvemmin lähialueelle.

Taulukko 28. Perämeren kansallispuiston kävijöiden keskimääräinen rahankäyttö (sis. ALV) käyntikertaa kohden matkailijaryhmittäin kansallispuistossa ja sen lähialueella.

	Kaikki	Majoittujat	Päiväkävijät
Kaikki kävijät	n = 170	n = 124	n = 45
Keskimääräinen kulutus (€)	39	43	27
Kotimaiset matkailijat	n = 40	n = 38	n = 2
Keskimääräinen kulutus (€)	37	36	.*
Ulkomaiset matkailijat	n = 12	n = 11	n = 1
Keskimääräinen kulutus (€)	34	37	.*
Lähialueen asukkaat	n = 113	n = 71	n = 41
Keskimääräinen kulutus (€)	41	50	28

* = havaintojen määrä (n) < 10, jolloin rahankäyttöä ei arvion epäluotettavuuden vuoksi ilmoiteta.

Taulukko 29. Perämeren kansallispuiston kävijöiden rahankäyttö ja paikallistaloudelliset vaikutukset menolajeittain Perämeren kansallispuistossa ja sen lähialueella vuoden 2011 käyntimäärällä ja vuoden 2012 kävijätutkimustiedoilla laskettuina (n = 170).

Menolaji	Keskimääräinen rahankäyttö (sis. ALV)	Tulovaikutus (€, ilman ALV)	Työllisyysvaikutus (htv)
Huoltamo-ostokset ¹	11,43	6 899	0
Paikallisiikenne ²	0,35	3 123	0
Ruoka- ja muut vähittäiskauppaostokset	19,57	55 064	1
Kahvila ja ravintola	3,88	33 123	1
Majoittuminen	1,06	9 425	0
Ohjelmapalvelut ³	2,49	22 190	0
Muut menot ⁴	0,18	1 332	0
Välittömät vaikutukset yhteensä		131 156	2
Välilliset vaikutukset		91 314	1
Kokonaisvaikutukset		222 471	3

¹ Polttoaine- ja muut huoltamo-ostokset

² Paikallismatkojen, kuten bussi- ja taksimatkojen kustannukset

³ Ohjelma- ja virkistyspalvelut, esim. opastetut retket, pääsymaksut tilaisuuksiin ja näyttelyihin

⁴ Muut menot, esim. kalastus-, metsästys- tai kelkkailuluvat, varusteiden ja välineiden vuokrat

Matkakohteen tärkeyden mukaan tarkasteltuna taloudelliset kokonaisvaikutukset jakautuvat niin, että suurin vaikutus on Perämeren kansallispuiston tärkeimmäksi matkakohteeksi valinneilla (taulukko 30). Tämän kävijäryhmän taloudelliset kokonaisvaikutukset olivat noin 126 000 euroa ja 1 henkilötyövuosi, kun taas Perämeren kansallispuiston yhdeksi matkansa kohteeksi valinneiden taloudelliset kokonaisvaikutukset olivat kolmanneksen pienemmät (noin 89 000 € ja yksi henkilötyövuosi). Kävijät, joille Perämeren kansallispuisto oli yksi suunnitelluista kohteista, käyttivät rahaa kahviloihin ja ravintoloihin, majoittumiseen sekä muihin menoihin selvästi enemmän kuin Perämeren kansallispuiston tärkeimmäksi kohteeksi valinneet kävijät. Tämä johtunee siitä, että puisto on yleisimmin tärkein kohde lähialueen asukkaille, jotka majoittuivat omassa veneessä eivätkä käy lähialueen kahviloissa ja ravintoloissa kansallispuistossa käymisen yhteydessä. Ennalta suunnittelematta tulleiden määrän vähäisyyden vuoksi tuloksia ei heidän kohdaltaan voida ilmoittaa.

Lähialueen asukkaat tuottivat euromääräisesti selvästi suurimman kokonaisvaikutuksen (taulukko 31). Kotimaiset matkailijat käyttävät majoittumiseen enemmän rahaa kuin lähialueen asukkaat, vaikka kävijöitä lähialueelta on kaksi kertaa enemmän. Kotimaiset matkailijat yöpyvät myös lähialueella useimmiten veneessä, mutta käyttävät kansallispuiston ulkopuolella sijaitsevia maksullisia vierasvenesatamia lähialueen asukkaita enemmän. Lähialueen asukkaat sen sijaan käyttävät rahaa ruoka- ja muihin vähittäiskauppaostoksiin huomattavasti enemmän käyntiä kohti kuin kotimaiset ja ulkomaiset matkailijat. Osittain tämä selittyy sillä, että lähialueen asukkaat viiptyvät kansallispuistossa keskimäärin kauemmin kuin muualta tulevat.

Päiväkävijät käyttävät kaksi kertaa niin paljon rahaa ohjelmopalveluihin kuin majoittujat (taulukko 32). Tämä selittyy suurelta osin Sarvipäiville tilausristeilyllä tulleilla. Muita ohjelmopalveluja käytettiin kansallispuistossa ja sen lähialueella hyvin vähän. Kansallispuistossa majoittuneet käyttivät rahaa ruoka- ja muihin vähittäiskauppaostoksiin sekä kahviloihin ja ravintoloihin huomattavasti enemmän kuin päiväkävijät.

Taulukko 30. Perämeren kansallispuiston kävijöiden paikallistaloudelliset vaikutukset kohteen tärkeyden mukaan vuoden 2011 käyntimäärällä ja vuoden 2012 kävijätutkimustiedoilla laskettuina.

Menolaji	Tärkein kohde n = 117		Yksi monista kohteista n = 44		Ennalta suunnitteleman n = 8		Yhteensä n = 169	
	Tulo- vaikutus (€, ilman ALV)	Työllis- syys- vaikutus (htv)	Tulo- vaikutus (€, ilman ALV)	Työllis- syys- vaikutus (htv)	Tulo- vaikutus (€, ilman ALV)	Työllis- syys- vaikutus (htv)	Tulo- vaikutus (€, ilman ALV)	Työllis- syys- vaikutus (htv)
Huoltamo-ostokset ¹	4 796	0,1	1 371	0,0	-*	-*	6 167	0,1
Paikallisliikenne ²	3 142	0,0	0	0,0	-*	-*	3 142	0,0
Ruoka- ja muut vähittäiskauppaostokset	36 480	0,6	17 633	0,3	-*	-*	54 114	0,9
Kahvila ja ravintola	11 331	0,2	19 465	0,4	-*	-*	30 797	0,6
Majoittuminen	4 028	0,1	5 123	0,1	-*	-*	9 151	0,2
Ohjelmopalvelut ³	15 725	0,2	6 596	0,1	-*	-*	22 321	0,2
Muut menot ⁴	0	0,0	1 340	0,0	-*	-*	1 340	0,0
Välittömät vaikutukset yhteensä	75 502	1	51 528	1	-*	-*	127 031	2
Välilliset vaikutukset	50 885	0	37 314	0	-*	-*	88 200	1
Kokonaisvaikutukset⁵	126 387	1	88 843	1	-*	-*	215 230	3

* havaintojen määrä (n) < 10, jolloin rahankäyttöä ei arvioita epäluotettavuuden vuoksi ilmoiteta

¹ Polttoaine- ja muut huoltamo-ostokset

² Paikallismatkojen, kuten bussi- ja taksimatkojen kustannukset

³ Ohjelma- ja virkistyspalvelut, esim. opastetut retket, pääsymaksut tilaisuuksiin ja näyttelyihin

⁴ Muut menot, esim. kalastus-, metsästys- tai kekkailuluvat, varusteiden ja välineiden vuokrat

⁵ Tarkasteltaessa vaikutuksia kävijäsegmenteittäin kokonaisvaikutukset vaihtelevat verrattuna segmenttoimattomaan aineistoon. Tämä johtuu käytettävissä olevien vastausten määrän vaihtelusta.

Taulukko 31. Perämeren kansallispuiston kävijöiden paikallistaloudelliset vaikutukset matkailijaryhmittäin vuoden 2011 käyntimäärällä ja vuoden 2012 kävijätutkimustiedoilla laskettuina.

Menolaji	Kotimaan matkailijat n = 40		Ulkomaiset matkailijat n = 12		Lähialueen asukkaat n = 113		Yhteensä n = 165	
	Tulo- vaikutus (€, ilman ALV)	Työlli- syy- vaikutus (htv)	Tulo- vaikutus (€, ilman ALV)	Työlli- syy- vaikutus (htv)	Tulo- vaikutus (€, ilman ALV)	Työlli- syy- vaikutus (htv)	Tulo- vaikutus (€, ilman ALV)	Työlli- syy- vaikutus (htv)
Huoltamo-ostokset ¹	1 329	0,0	352	0,0	5 418	0,1	7 099	0,1
Paikallisliikenne ²	762	0,0	0	0,0	2 456	0,0	3 218	0,0
Ruoka- ja muut vähittäiskauppaostokset	10 245	0,2	2 899	0,0	43 162	0,7	56 306	0,9
Kahvila ja ravintola	11 829	0,2	6 235	0,1	16 063	0,3	34 127	0,6
Majoittuminen	3 238	0,1	1 081	0,0	2 905	0,1	7 224	0,1
Ohjelmapalvelut ³	10 594	0,1	0	0,0	12 269	0,1	22 863	0,2
Muut menot ⁴	0	0,0	0	0,0	1 372	0,0	1 372	0,0
Välittömät vaikutukset yhteensä	37 997	1	10 567	0	83 645	1	132 209	2
Välilliset vaikutukset	26 395	0	8 031	0	57 375	0	91 801	1
Kokonaisvaikutukset⁵	64 392	1	18 599	0	141 019	2	224 010	3

¹ Polttoaine- ja muut huoltamo-ostokset

² Paikallismatkojen kuten bussi- ja taksimatkojen kustannukset

³ Ohjelma- ja virkistyspalvelut, esim. opastetut retket, pääsymaksut tilaisuuksiin ja näyttelyihin

⁴ Muut menot, esim. kalastus- metsästys- tai kelkkailuluvat, varusteiden ja välineiden vuokrat

⁵ Tarkasteltaessa vaikutuksia kävijäsegmenteittäin, kokonaisvaikutukset vaihtelevat verrattuna segmenttoimattomaan aineistoon. Tämä johtuu käytettävissä olevien vastausten määrän vaihtelusta.

Taulukko 32. Päiväkävijöiden ja majoittujien paikallistaloudelliset vaikutukset Perämeren kansallispuistossa ja lähialueella vuonna 2011 käyntimäärällä ja vuoden 2012 kävijätutkimustiedoilla laskettuina.

Menolaji	Päiväkävijät n = 45		Majoittajat n = 124		Yhteensä n = 169	
	Tulo- vaikutus (€, ilman ALV)	Työllisyys- vaikutus (htv)	Tulo- vaikutus (€, ilman ALV)	Työllisyys- vaikutus (htv)	Tulo- vaikutus (€, ilman ALV)	Työllisyys- vaikutus (htv)
Huoltamo-ostokset ¹	1 979	0,0	4 947	0,1	6 926	0,1
Paikallisliikenne ²	2 438	0,0	704	0,0	3 142	0,0
Ruoka- ja muut vähittäiskauppaostokset	4 427	0,1	50 797	0,8	55 223	0,9
Kahvila ja ravintola	3 549	0,1	29 770	0,5	33 319	0,6
Majoittuminen	528	0,0	8 953	0,2	9 481	0,2
Ohjelmapalvelut ³	14 564	0,2	7 757	0,1	22 321	0,2
Muut menot ⁴	0	0,0	1 340	0,0	1 340	0,0
Välittömät vaikutukset yhteensä	27 485	0	104 267	2	131 752	2
Välilliset vaikutukset	17 415	0	74 319	0	91 734	1
Kokonaisvaikutukset⁵	44 900	0	178 585	2	223 485	3

¹ Polttoaine- ja muut huoltamo-ostokset

² Paikallismatkojen kuten bussi- ja taksimatkojen kustannukset

³ Ohjelma- ja virkistyspalvelut, esim. opastetut retket, pääsymaksut tilaisuuksiin ja näyttelyihin

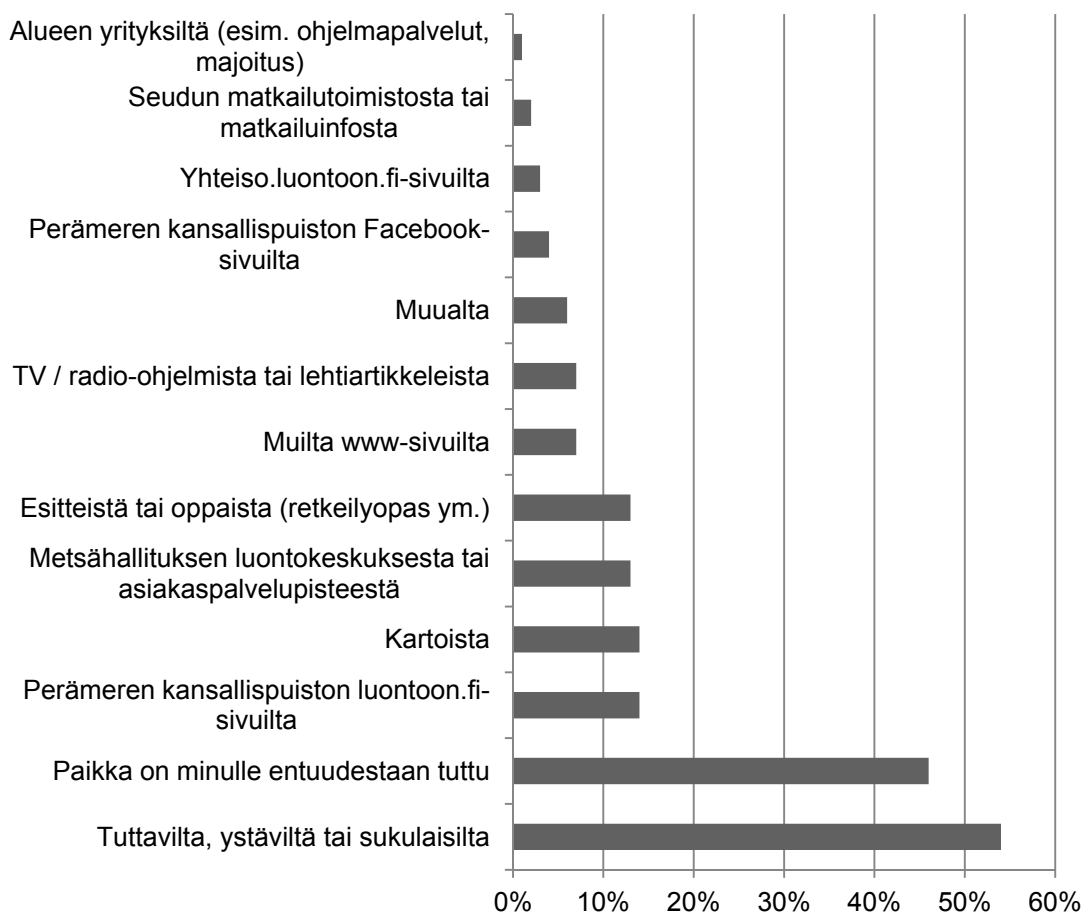
⁴ Muut menot, esim. kalastus- metsästys- tai kelkkailuluvat, varusteiden ja välineiden vuokrat

⁵ Tarkasteltaessa vaikutuksia kävijäsegmenteittäin, kokonaisvaikutukset vaihtelevat verrattuna segmenttoimattomaan aineistoon. Tämä johtuu käytettävissä olevien vastausten määrän vaihtelusta.

3.2.7 Tietolähde

Kävijöiden tiedot Perämeren kansallispuistosta perustuivat monesti useaan eri tietolähteeseen (kuva 7). Yli puolet vastaajista oli saanut tietoa puistosta tuttaviltaan, ystäviltään tai sukulaisiltaan ja lähes puolet vastaajista kertoi paikan olevan entuudestaan tuttu. Yli 10 % vastaajista sai tietoa myös Metsähallituksen luontokeskuksesta tai asiakaspalvelupisteestä, Perämeren kansallispuiston luontoon.fi-sivuilta, kartoista, esitteistä tai oppaista. Vähiten tietoa oli saatu alueen yrityksiltä, seudun matkailutoimistosta tai matkailuinfosta.

Annetun luettelon ulkopuolelta tietoa mainitsi saaneensa 11 kävijää. Näitä muita tiedon hankinnan keinoja olivat muun muassa muut veneilijät (3 mainintaa), moottorivenekerhot (2), puoliso (2), Pohjolan Sanomat (1), Röytän elojuhlat (1) ja Pidä Lappi Siistinä ry. (1).

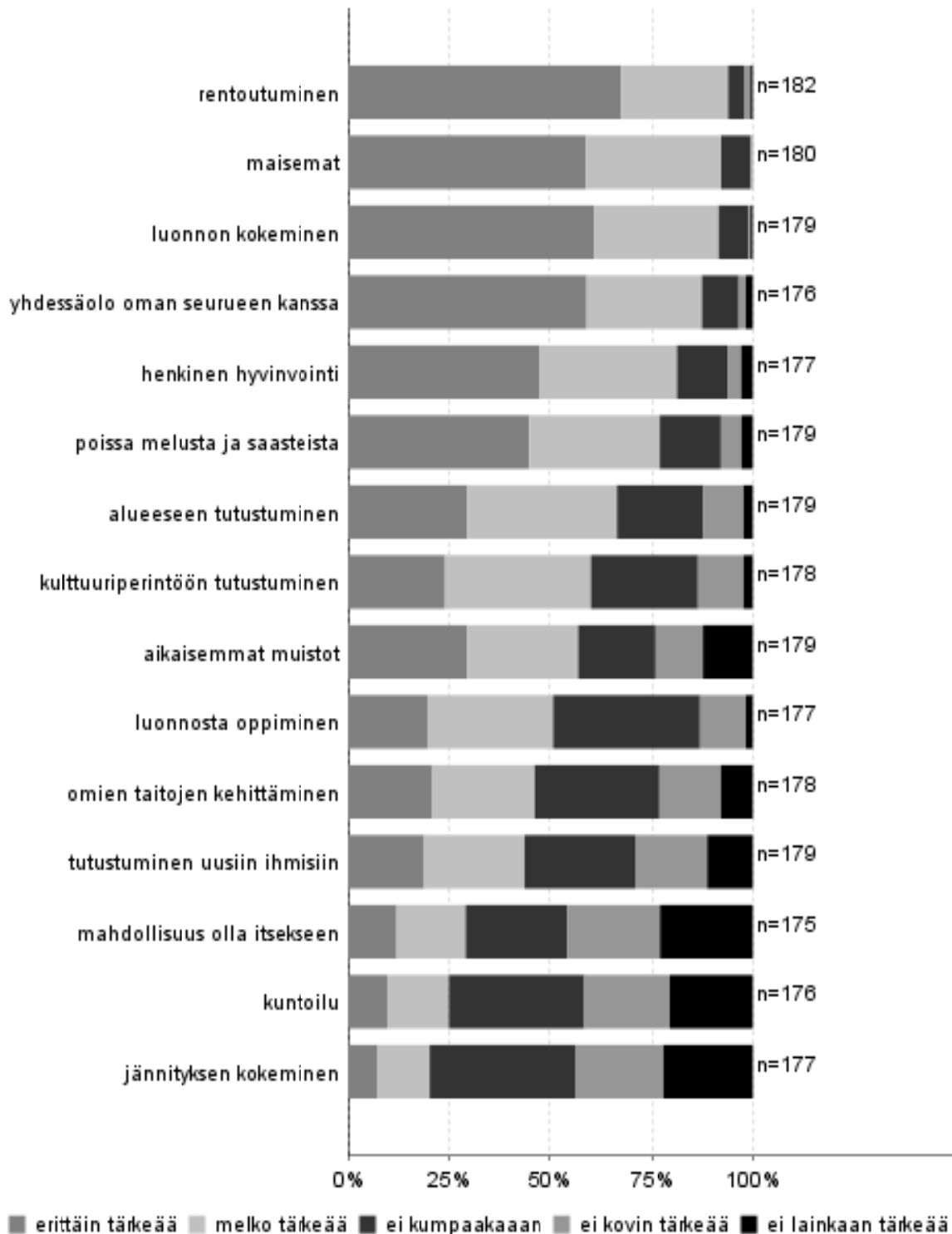

Kuva 7. Vastanneiden tietolähteet (n = 181).

3.3 Kävijätyytyväisyys

3.3.1 Käynnin tarkoitus

Tärkeimpinä syinä Perämeren kansallispuistossa vierailuunsa kävijät pitivät rentoutumista, maisemia, luonnon kokemista ja yhdessäoloa oman seurueen kanssa (kuva 8) Vähiten merkittäviä tekijöitä olivat jännityksen kokeminen, kuntoilu ja mahdollisuus olla itsekseen.

Kuva 8. Vastanneiden syyt Perämeren kansallispuistossa vierailuun.

3.3.2 Kävijöiden mielipiteet alueesta, palveluista ja ympäristön laadusta

Tutkimukseen osallistuneet arvioivat vierailullaan käyttämiensä palvelujen, rakenteiden ja ympäristön laatua ja määrää. Vastanneet pitivät Perämeren kansallispuiston palveluja pääsääntöisesti hyvinä (taulukko 33). Kävijöiden mielipiteitä kansallispuiston palveluista, rakenteista ja ympäristöstä mitattiin asteikolla 1–5, jossa arvo 1 tarkoitti erittäin huonoa ja 5 erittäin hyvää. Tyytyväisimpiä vastaajat olivat merkittyihin veneilyväyliin, laitureihin sekä polttopuihin tuvilla ja huollatuilla tulipaikoilla. Vastanneista 84 % piti merkittyjä veneilyväyliä, 81 % laitureita ja 79 % polttopuuhoitoa melko hyvinä tai erittäin hyvinä. Lähes yhtä tyytyväisiä oltiin yleiseen siisteyteen, pysäköintipaikkoihin, polku- ja laitureitistöihin sekä maiseman vaihtelevuuteen.

Huonoimman kokonaisarvosanan (2,4) saivat yrittäjien tuottamat palvelut. Toiseksi huonoimman kokonaisarvosanan (3,5) sai jätehuollon toteutus ja ohjaus, jota yli puolet vastaajista piti kuitenkin melko hyvänä tai erittäin hyvänä. Valtaosa kävijöistä oli sitä mieltä, että nykyinen käytäntö roskattomasta retkeilystä, jolloin jokainen vie omat jätteensä pois, on hyvä, eikä kansallispuistoon tarvitse järjestää jätteiden keräystä.

Palveluista, rakenteista ja ympäristöstä arvioitiin useimmiten yleistä siisteyttä (96 %), laitureita (92 %), maiseman vaihtelevuutta (92 %), yleistä turvallisuutta (89 %) ja tulentekopaikkoja (88 %). Vähiten vastaajat käyttivät ja arvioivat lähialueen tiestöä (30 % vastanneista) ja pysäköintipaikkoja (34 %). Perämeren kansallispuistossa ei ole tiestöä ja pysäköintipaikkoja, joten vastaajat ovat joko arvioineet puiston ulkopuolisia rakenteita tai tarkoittaneet tiestöllä puistossa olevia polkuja ja pysäköintipaikoilla satamia ja laitureita. Myös yrittäjien tuottamia palveluita arvioitiin selvästi vähemmän kuin muita palveluita (35 % vastanneista).

Kohtaan ”jokin muu” vastasi 10 kävijää. Heistä kaksi ruotsinkielistä kaipasi opastetaulujen ja kylttien tekstejä useammalla kielellä eikä vain suomeksi. Satamia kommentoi myös kaksi vastaajaa. Näiden lisäksi mainittiin autiotupa, lampaat, meri, satamakuvaus ja sauna.

Palveluiden määrälle kävijät antoivat yleisarvosanan 3,9 asteikolla 1–5 (taulukko 34). Vastaajista 76 % piti palveluiden nykyistä määrää melko hyvänä tai erittäin hyvänä. Vain 1 % oli palveluiden määrään erittäin tyytymätön.

Vastaajat arvioivat tarkemmin eri palveluiden määrää asteikolla yhdestä kolmeen, jossa arvo 1 tarkoitti liian pientä ja arvo 3 liian suurta palveluiden määrää (taulukko 35). Yhtenä vaihtoehtona vastaaja saattoi myös valita kohdan ”en osaa sanoa”. Kaikkien palveluiden keskiarvot olivat lähimpänä vaihtoehtoa ”sopiva”. Parhaiten alueen käyttäjien tarpeita vastasi reittien opastetaulujen määrä, jota 84 % vastanneista piti sopivana ja polku- ja/tai latuviitoitukset (83 %). Tyytymättömyimpiä oltiin yrittäjien tuottamiin palveluihin, joita kaipasi lisää 51 % niiden määrän arvioinneista. Pysäköintipaikkojen määrän 42 % vastaajista koki liian vähäiseksi. Pysäköintipaikoilla tarkoitetaan tässä kohdassa ilmeisesti laitureita tai satamia. Laitureiden määrästä kysyttiin omana kohtanaan ja 40 % vastaajista koki, ettei niitä ole kansallispuistossa tarpeeksi. Myös muussa palautteessa nostettiin esiin tarve useammasta laiturista ja retkisatamasta kansallispuistossa. Neljännes kävijöistä piti jätehuollon ja tulentekopaikkojen määrää liian vähäisenä.

Taulukko 33. Perämeren kansallispuiston palveluiden käyttö ja niiden laadun arviointi. Arviointi:1 = erittäin huono, ...5 = erittäin hyvä.

Palvelu tai ympäristötekijä	Käyttänyt ja arvioinut		Arviointi, %					Keski-arvo	Ei käytänyt n
			erittäin huono	melko huono	keskin-kertainen	melko hyvä	erittäin hyvä		
	n	%							
Pysäköintipaikat	62	34	5	3	15	44	34	4,0	102
Tiestö	55	30	7	5	29	35	24	3,6	104
Reittien opastetaulut	130	71	5	5	26	45	19	3,7	37
Polku- ja/tai latureitistö	133	73	2	2	20	47	29	4,0	33
Polku- ja/tai latuviitoitukset	133	73	3	5	22	48	22	3,8	27
Tulentekopaikat ja laavut	161	88	1	7	24	40	28	3,9	12
Polttopuut tuvilla ja huolletuilla tulipaikoilla	155	85	2	1	18	38	41	4,1	17
Yleisökäymälät	156	85	3	6	27	42	22	3,7	18
Jätehuollon toteutus ja ohjaus	133	73	8	11	26	33	23	3,5	37
Erityistarpeiden huomioon ottaminen (reittien kuljetta- vuus, turvallisuus, opasteet yms.)	132	72	5	11	27	45	14	3,5	33
Laiturit	168	92	5	2	11	41	40	4,1	5
Merkityt veneilyväylät	150	82	2	3	11	46	38	4,1	20
Yrittäjien tuottamat palvelut (esim. kahvilat ja ohjelma- palvelut)	64	35	33	23	22	13	9	2,4	98
Reittien ja rakenteiden tur- vallisuus	157	86	1	8	29	48	14	3,6	13
Yleinen turvallisuus	162	89	1	4	20	53	22	3,9	9
Yleinen siisteys	176	96	1	2	19	51	28	4,0	2
Maiseman vaihtelevuus	169	92	1	3	22	47	27	4,0	2
Jokin muu	10	5	10	0	20	50	20	3,7	9
Vastanneita yhteensä	183								

Taulukko 34. Vastanneiden tyytyväisyys Perämeren kansallispuiston palvelujen määrään kokonaisuudessaan. Arviointi: 1 = erittäin tyytymätön, ... 5 = erittäin tyytyväinen.

	Arvioinut		Arviointi, %					Keski-arvo
			erittäin tyytymätön	melko tyytymätön	ei kumpi-kaan	melko tyytyväinen	erittäin tyytyväinen	
	n	%						
Tyytyväisyys palveluiden määrään kokonaisuudessaan	173	94	1	6	17	54	22	3,9

Taulukko 35. Mielipiteet Perämeren kansallispuiston palvelujen määrästä. Arviointi: 1 = liian pieni, 2 = sopiva, 3 = liian suuri.

Palvelu	Arvioinut		Arviointi, %			En osaa sanoa		Keski-arvo	Keskihajonta
	n	%	liian pieni	sopiva	liian suuri	n	%		
Pysäköintipaikat	53	35	42	55	4	75	49	1,62	0,56
Tiestö	43	28	12	81	7	81	53	1,95	0,43
Reittien opastetaulut	112	74	9	84	7	24	16	1,98	0,40
Polku- ja/tai latureitistö	108	71	15	78	7	25	16	1,93	0,47
Polku- ja/tai latuviitoitukset	107	70	10	83	7	23	15	1,96	0,41
Tulentekopaikat ja laavut	123	81	24	67	10	15	10	1,86	0,56
Polttopuut tuvilla ja huolletuilla tulipaikoilla	122	80	12	73	15	17	11	2,02	0,52
Yleisökäymälät	121	80	16	75	9	18	12	1,93	0,50
Jätehuollon toteutus ja ohjaus	108	71	25	68	7	28	18	1,82	0,54
Erytistarpeiden huomioon ottaminen (reittien kuljettavuus, turvallisuus, opasteet yms.)	97	64	21	73	6	35	23	1,86	0,50
Laiturit	132	87	40	52	8	9	6	1,67	0,61
Merkityt veneilyväylät	112	74	18	72	10	22	14	1,92	0,52
Yrittäjien tuottamat palvelut (esim. kahvilat ja ohjelmapalvelut)	63	41	51	48	2	70	46	1,51	0,54
Jokin muu	4	3	75	0	25	0	0	1,50	1,00
Vastanneita yhteensä	152								

3.3.3 Kävijöiden odotusten toteutuminen

Kävijät arvioivat ennako-odotustensa toteutumista Perämeren kansallispuistossa luonnonympäristön, harrastusmahdollisuuksien sekä reittien ja rakenteiden osalta asteikolla yhdestä viiteen (1 = toteutui erittäin huonosti, 5 = toteutui erittäin hyvin). Kävijöiden ennako-odotukset täyttyivät kaikkien kolmen tekijän kohdalla keskimäärin melko hyvin (taulukko 36).

Parhaiten odotukset täytti luonnonympäristö, jonka vastaavuus odotuksiin sai keskiarvon 4,41. Vastaaajista 90 % oli erittäin tyytyväisiä tai melko tyytyväisiä luonnonympäristöön. Hieman heikommin odotuksia vastasivat harrastusmahdollisuudet sekä reitit ja rakenteet. Harrastusmahdollisuuksien suhteen 66 %:n ennako-odotukset täyttyivät erittäin hyvin tai melko hyvin ja reittien ja rakenteiden suhteen vastaavasti 74 %:n.

Vain muutaman kävijän ennako-odotukset Perämeren kansallispuiston luonnonympäristöstä (1 % vastaajista), harrastusmahdollisuuksista (2 %) ja reiteistä sekä rakenteista (1 %) täyttyivät erittäin huonosti.

Taulukko 36. Vastanneiden ennako-odotusten täytyminen Perämeren kansallispuistossa. Arviointi: 1 = erittäin huonosti, ... 5 = erittäin hyvin.

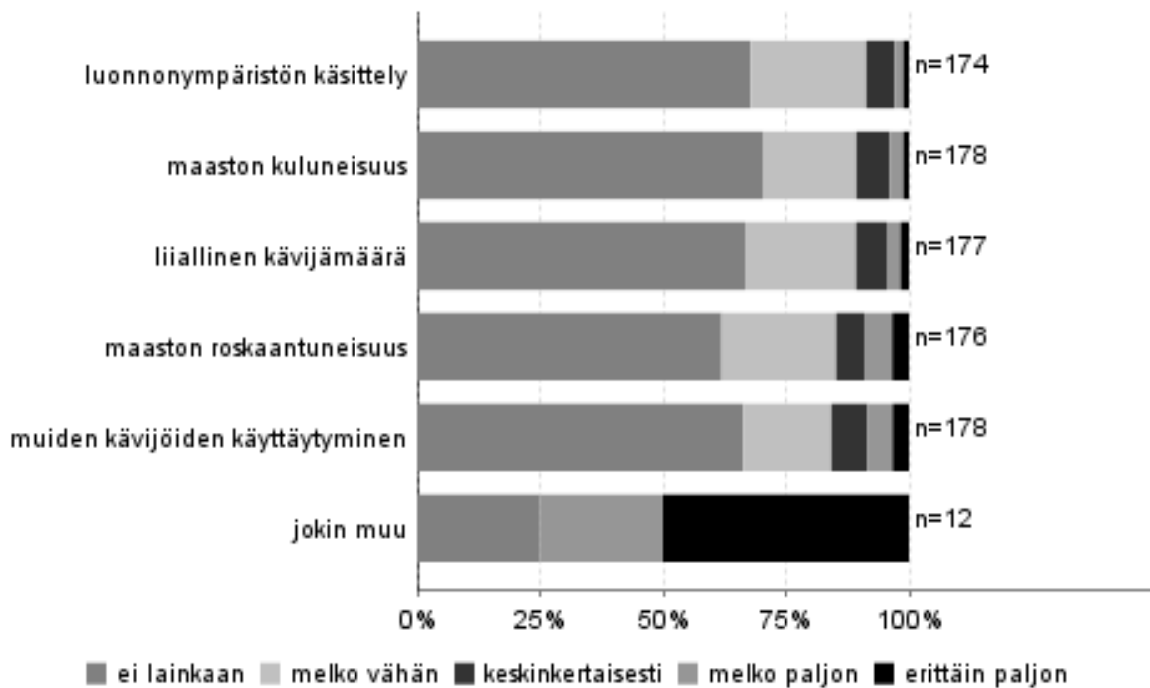
	Vastanneita		Arviointi, %					Keski-arvo	Keskihajonta
	n	%	erittäin huonosti	melko huonosti	keskin kertaaisesti	melko hyvin	erittäin hyvin		
Luonnonympäristö	185	100	1	1	9	38	52	4,41	0,72
Harrastusmahdollisuudet	180	97	2	3	29	42	24	3,85	0,88
Reitit ja rakenteet	180	97	1	6	20	46	28	3,93	0,89

3.3.4 Vastanneiden käyntiä häirinneet tekijät

Vastaajia pyydettiin arvioimaan, oliko jokin tekijä häirinnyt heidän vierailuaan Perämeren kansallispuistossa. Mielipidettä kysyttiin maaston kuluneisuudesta ja roskaantuneisuudesta, luonnonympäristön käsittelystä, liiallisesta kävijämäärästä ja muiden kävijöiden käyttäytymisestä. Näiden lisäksi oli mahdollista ilmoittaa ja arvioida käyntiä häirinneitä muita tekijöitä. Arviointi suoritettiin asteikolla yhdestä viiteen (1 = häiritsi erittäin paljon, ... 5 = ei häirinnyt lainkaan).

Pääsääntöisesti vastaajat eivät kokeneet häiriötä kansallispuistossa vieraillessaan (kuva 9). Kaikissa kohdissa yli 60 % vastanneista arvioi, ettei kyseinen tekijä häirinnyt lainkaan heidän vierailuaan. Eniten kävijöitä häiritsivät maaston roskaantuneisuus ja muiden kävijöiden käyttäytyminen, jotka molemmat 3 % vastaajista arvioi erittäin häiritseviksi.

Sen sijaan avoimessa vaihtoehdossa ”jokin muu” oli häiritsevempiä tekijöitä. 50 % kyseiseen kohtaan vastanneista ilmoitti, että jokin muu tekijä häiritsi erittäin paljon (kuva 9). Nämä muut kävijöitä häirinneet tekijät on listattu taulukkoon 37. Niissä mainittiin useimmin lampaat ja niiden jätökset satama-alueella. Myöhemmin kesällä lampaiden aita korjattiin, eivätkä lampaat enää päässeet satama-alueelle häiriötä aiheuttamaan.

Kuva 9. Vastanneita häirinneet tekijät Perämeren kansallispuistossa.

Taulukko 37. Muut vastanneita häirinneet tekijät.

Häiriö	kpl
Lampaat ja niiden jätökset	4
Tupakan tumpit maastossa	2
Jätepalvelu	1
Paarmat	1
Pohjoistuulen aallokko pääsee satama-altaaseen, vaikka aukeaa eri suuntaan	1
Suojasataman liiallinen juoppojen määrä	1
Yhteensä	10

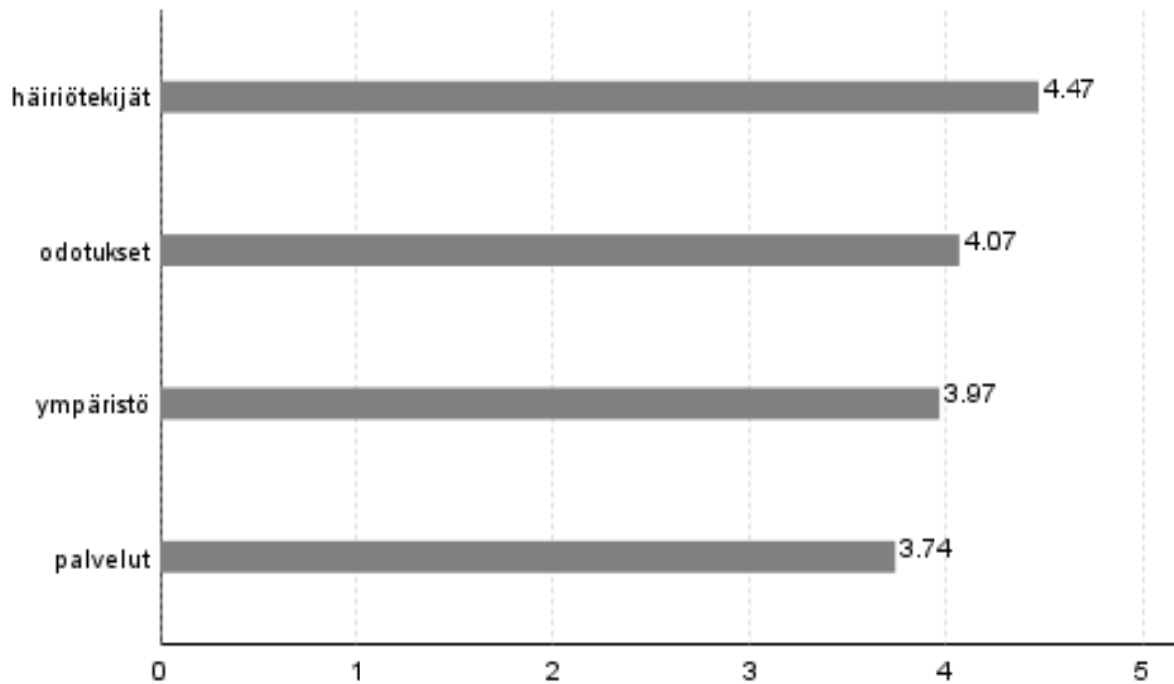
3.3.5 Kävijätyytyväisyysindeksi

Perämeren kansallispuiston valtakunnallinen kävijätyytyväisyysindeksi on 4,00, joka tarkoittaa melko hyvää. Arvosana 5 tarkoittaa erittäin hyvää ja arvosana 1 erittäin huonoa. Kävijätyytyväisyysindeksiä laskettaessa huomioidaan kävijöiden mielipiteet alueen palveluista, ympäristön laadusta, ennako-odotusten toteutumisesta ja häiriötekijöistä. Indeksillä on käyttökelppoisuus Metsähallituksen valtakunnallisissa vertailuissa ja kuvaa karkealla tasolla kävijöiden yleistä tyytyväisyyttä kyseiseen käyntiinsä kansallispuistossa.

Kävijät olivat tyytyväisimpiä alueen häiriöttömyyteen, sillä maaston kuluneisuus ja roskaantuneisuus, luonnonympäristön käsittely, kävijämäärä ja muiden kävijöiden käyttäytyminen eivät juuri häirinneet (taulukko 38 ja kuva 10). Keskimäärin vastanneet arvioivat häiriötekijöitä olleen melko vähän tai ei lainkaan. Ennako-odotusten täyttymiseen oltiin keskimäärin melko tyytyväisiä, samoin ympäristöön. Palveluissa on kävijöiden mielestä eniten kehittämisen varaa. Palveluiden kokonaisarvosanaa laski erityisesti tyytymättömyys yrittäjien tuottamiin palveluihin.

Taulukko 38. Kävijätyytyväisyyden osatekijöiden keskiarvot ja kävijätyytyväisyysindeksi Perämeren kansallispuistossa. Arviointi: 1 = erittäin huono, ... 5 = erittäin hyvä.

Palvelut		Ympäristö		Odotukset		Häiriötekijät	
Pysäköintipaikat	3,98	Yleinen turvallisuus	3,91	Luonnonympäristö	4,41	Maaston kuluneisuus	4,54
Tiestö	3,62	Yleinen siisteys	4,02	Harrastusmahdollisuudet	3,85	Maaston roskaantuneisuus	4,35
Reittien opastetaulut	3,70	Maiseman vaihtelevuus	3,96	Reitit ja rakenteet	3,93	Luonnonympäristön käsittely	4,55
Polku- ja/tai latuereistöt	4,02					Liiallinen kävijämäärä	4,50
Polku- ja/tai latuviitotukset	3,80					Muiden kävijöiden käyttäytyminen	4,39
Tulentekopaikat ja laavut	3,87						
Polttopuut tuvilla ja huolletuilla tulipaikoilla	4,14						
Yleisökäymälät	3,74						
Jätehuollon toteutus ja ohjaus	3,51						
Erityistarpeiden huomioon ottaminen (reittien kuljettavuus, turvallisuus, opasteet yms.)	3,52						
Laiturit	4,10						
Merkityt veneilyväylät	4,15						
Yrittäjien tuottamat palvelut (esim. kahvilat ja ohjelmapalvelut)	2,42						
Reittien ja rakenteiden turvallisuus	3,65						
Palveluiden määrä	3,91						
Aluekohtainen keskiarvo	3,80		3,97		4,07		4,47
Vertailukelpoinen keskiarvo	3,74		3,97		4,07		4,47
Aluekohtainen kävijätyytyväisyysindeksi					4,01		
Valtakunnallisesti vertailukelpoinen kävijätyytyväisyysindeksi					4,00		

Kuva 10. Kävijätyytyväisyyteen liittyvien osatekijöiden keskiarvot (1 = erittäin huono, ... 5 = erittäin hyvä) Perämeren kansallispuistossa.

3.4 Aluekohtaiset kysymykset

Kävijätutkimuksessa oli kolme aluekohtaista kysymystä, liitteen 6 kysymykset 21–23. Niissä kysyttiin, mistä satamasta kävijä tuli Perämeren kansallispuistoon ja onko hän vierailut Haparanda skärgårdin kansallispuistossa sekä pyydettiin häntä kertomaan toiveita Haparanda skärgårdin kansallispuiston kehittämiseen.

Kansallispuistoon oli tultu yhteensä 36 satamasta, joista yleisimpiä olivat Torniossa sijaitseva Leton veneilykeskus (37 mainintaa) ja Kemi (28) sekä Kemissä sijaitsevat Ulenin ranta (17), Mansikkanoikka (12) ja Hahtisaari (10) (liite 4). Mainituista 36 satamasta 9 sijaitsee Kemissä, 8 Torniossa, 4 Haaparannassa sekä kaksi Iissä, Keminmaalla ja Simossa. Osa kävijöistä oli laittanut lähtösataman kohdalle ainoastaan kunnan nimen nimeämättä satamaa sen tarkemmin ja kolme kävijää kertoi tulleensa kotirannasta. Neljän kävijän kohdalla lähtösatamana luki Röyttä, eikä vastaaja ollut tarkentanut, tarkoittaako Iin vai Tornion Röyttää. Lähes puolet vastaajista oli tullut Kemissä sijaitsevista satamista (82 vastaajaa), kolmasosa Tornion (54) ja 15 Haaparannasta.

Kysymykseen, oliko vastaaja vierailut Ruotsin puolella olevassa Haparanda skärgårdin kansallispuistossa, vastasi 183 kävijää. Yli puolet (57 %) heistä ilmoitti käyneensä kyseisessä kansallispuistossa, 43 % ei ollut käynyt. Näin ollen voidaan todeta, että Perämeren kansallispuistolla ja valtakunnan rajan toisella puolella sijaitsevalla Haparanda skärgårdin kansallispuistolla on paljon yhteisiä kävijöitä.

Kävijöiltä kysyttiin myös toiveita Haparanda skärgårdin kansallispuiston kehittämiseksi. Toiveitaan kertoi vähän alle puolet (44 henkilöä) siellä käyneistä vastaajista. Suurin osa toiveista koski laitureita ja satamia, joita vastaajat toivoivat kansallispuiston alueelle lisää. 18 vastaajaa kommentoi laitureita ja 7 vastaajaa satamia. Muutama toivoi Haparanda skärgårdin kansallispuistoon lisää saunoja ja nykyisiä saunoja siistimmiksi. Kansallispuistoon toivottiin myös peruskorjausta, 3G-verkkoa, lisää poijuja kiinnittymistä varten, lisää mökkejä, siistimpiä käymälöitä, polttoainejakelua ja pienempiä nuotiopuita. Toivottiin myös tiheämpää kuljetusreitistöä, jotta puistoon pääsisi

muutenkin kuin omalla veneellä, sekä yli 2 metrin väyliä, jotta sinne pääsisi isommilla veneillä kuin tällä hetkellä.

Muutama vastaaja vertaili Perämeren kansallispuistoa ja Haparanda skärgårdin kansallispuistoa toisiinsa. Haparanda skärgårdin kansallispuistossa asioiden sanottiin olevan hyvin, ja Suomen tulisi vastaajien mielestä ottaa mallia sieltä palveluiden ja rakenteiden kehittämisessä. Yksi vastaaja mainitsi Haparanda skärgårdin kansallispuiston olevan paratiisin.

Aiheesta annettiin haastattelijoille paljon palautetta myös suullisesti: Haparanda skärgårdin kansallispuiston maisemia, palveluita ja rakenteita kehui moni kävijätutkimuksen vastaaja, mutta kehuja ei tavallisesti kirjoitettu vastauslomakkeeseen. Myös suullisesti mainittiin usein, että Perämeren kansallispuiston kehittämisessä tulisi ottaa mallia Haparanda skärgårdin kansallispuiston palveluista ja rakenteista.

3.5 Vapaamuotoiset ajatukset

Vapaamuotoista palautetta antoi 50 henkilöä (27 % vastaajista). Vapaamuotoiset vastaukset luokiteltiin Metsähallituksen ympäristö- ja laatu järjestelmän palauteluokittelun mukaisesti. Vastauksen luokka ja laatu ovat tietojen tallentajan arvioita kustakin palautteesta, joten luokitus on suuntaa antava. Vastaukset jakaantuivat laadun mukaan kehittämisehdotuksiin, kehuihin, tiedusteluihin, valituksiin ja muihin kommentteihin. Jotkin vastaukset voivat olla samanaikaisesti sekä kehittämisehdotuksia että kehuja tai valituksia. Kaksi kolmasosaa palautteesta oli Perämeren kansallispuiston palveluiden ja rakenteiden kehittämisehdotuksia. Selviä valituksia vapaamuotoisista palautteista löytyi 7 kappaletta ja kehuja 4 kappaletta. Aktiivisimpia palautteenantajia olivat kansallispuiston vakiokävijät. Kaikki vapaamuotoiset palautteet ovat luettavissa liitteessä 5.

Kävijät kehuivat kansallispuiston luontoa kauniiksi ja paikkaa hienoksi. Metsähallituksen läsnäoloon Selkä-Sarvessa oltiin tyytyväisiä ja todettiin sen auttavan paikkojen kunnossa pysymisessä. Kävijät toivoivat, että kansallispuistosta pidetään edelleen hyvää huolta. Kirjallisesti kehuja antoi vain muutama kävijä, mutta suullisesti paikkaa kehui moni vastauslomakkeen täyttämisen yhteydessä. Kesän aikana kansallispuistossa kunnostettiin paikkoja, ja tästä kävijät antoivat myönteistä palautetta.

Kehittämisehdotuksista nousi yleisimpänä esille toive toisesta satamasta. Lähes puolet vapaamuotoista palautetta antaneista toivoi kansallispuistoon lisää laitureita, satamia ja poijuja. Toista satamaa toivottiin yleisimmin Pensaskariin, mutta muutama vastaaja toivoi laituria myös Vähä-Huituriin. Yksi vastaaja ehdotti Selkä-Sarven aallonmurtajaan kiinnitysrenkaita ja toinen nykyisen satama-altaan suurentamista poijukiinnitykseen sopivaksi. Muutama vastaaja mainitsi, että ellei suojasataman rakentaminen ole taloudellisesti mahdollista, auttaisivat poijut Vähä-Huiturissa ja Pensaskarissa. Satamat, laiturit ja poijut olivat yleisin keskustelunaihe vastaajien kanssa kyselylomakkeen täyttämisen yhteydessä. Varsinkin kävijät, jotka käyvät kansallispuistossa usein, toivat kansallispuistoon Selkä-Sarven lisäksi toista satamaa palveluineen.

Vapaamuotoisissa palautteissa saunat oli mainittu 8 kertaa. Saunoja kaivattiin lisää ja nykyisiä saunoja toivottiin siistimmiksi. Yksi kävijä ehdotti Vähä-Huiturin varaustuvan yhteydessä olevan saunan muuttamista avoimeksi, jolloin se olisi kaikkien kävijöiden käytettävissä. Muutama kävijä esitti ajatuksen vapaaehtoisesta saunamaksusta, joka käytettäisiin saunojen kunnossapitoon. Saunoihin kaivattiin myös vihkoja saunavuorojen varaamista varten silloin, kun paikalla on useampia kävijöitä. Näistä asioista muutama vastaaja mainitsi myös suullisesti. Saunoihin kaivattiin varausvihkoja sekä sääntöjä suomeksi ja ruotsiksi, jotta saunominen sujuisi juohevammin etenkin silloin, kun kävijöitä on Selkä-Sarvessa paljon.

Laavut ja tulentekopaikat mainittiin 8 palautteessa. Tulentekopaikoista kävijät antoivat usein lisäksi suullista palautetta. Olemassa oleville tulentekopaikoille, etenkin Selkä-Sarveen, toivottiin laavua tai muuta suojaa sateen varalle. Nykyisten tulentekopaikkojen kuntoon ei oltu tyytyväisiä ja niitä toivottiin lisää kansallispuiston eri saarille.

Kylttejä ja opasteita toivottiin myös muilla kielillä kuin suomeksi. Julkista liikennettä kansallispuistoon toivottiin kehitettävän. Tällä hetkellä puistoon on hankala päästä ilman omaa venettä, sillä tilausristeilyjä järjestetään vain harvoin. Lampaiden aidat eivät olleet kunnossa lampaiden tullessa Selkä-Sarveen, eivätkä satama-alueella vapaana kulkevat lampaat ihastuttaneet kävijöitä. Etenkin seurueet, joihin kuului lapsia tai koiria, olivat närkästyneitä lampaiden jätöksistä laitureilla ja niiden lähistöllä. Myöhemmin kesällä aidat kunnostettiin, eivätkä lampaat enää nousseet keskusteluissa esille. Kävijät olivat pääosin kuitenkin tyytyväisiä siihen, että lampaat olivat kansallispuiston saarilla hoitamassa maisemia.

Tupia ja kämppiä koskevia palautteita tuli vain muutama. Autiotupien ideaa kehui yksi ulkomaa-lainen pariskunta. Varaustupia toivottiin kansallispuistoon lisää ja toivottiin myös mahdollisuutta varata niitä talvellakin. Etukarin varaustuvan kamiinan ympärille toivottiin turvaverkkoa ja Vähä-Huiturin mökin yhteyteen maakellaria ja kaivoa.

Iso-Huiturin Piispankivelle toivottiin parempaa opastusta ja Selkä-Sarveen kesäkahvilaa. Jätepisteiden puutteesta antoi kirjallista palautetta yksi vastaaja, mutta aiheesta keskusteltiin kesän aikana useamman kävijän kanssa. Valtaosa vastaajista oli kuitenkin sitä mieltä, ettei kansallispuistossa tarvitse olla jätepistettä, vaan nykyinen käytäntö, jonka mukaan kävijät vievät omat jätteensä pois, on parempi. WC-paperia kaipasi muutama vastaaja ja muutama mainitsi suullisesti Selkä-Sarven käymälän olevan liian pimeä. Yhden kävijän mielestä Perämeren kansallispuiston kulttuuriperintö on unohdettu ja sitä pitäisi elvyttää ja säilyttää nykyistä paremmin.

4 Tulosten tarkastelu

4.1 Yhteenveto

Perämeren kansallispuiston kävijöistä 92 % on suomalaisia, heistä kolme neljäsosaa kansallispuiston lähialueelta Kemistä, Keminmaalta, Simosta ja Tornioista. Ulkomaisista kävijöistä enemmistö on ruotsalaisia. Johtopäätöksenä voidaan todeta, että Perämeren kansallispuisto toimii merkittävänä virkistysalueena lähialueen asukkaille, mutta houkuttelee kävijöitä myös kauempaa aina ulkomaita myöten.

Perämeren kansallispuiston kävijöiden sukupuolijakauma oli melko tasainen, joskin kävijöistä hieman suurempi osa on miehiä kuin naisia. Suurin kävijäryhmä olivat 45–54-vuotiaat ja 55–64-vuotiaita oli lähes yhtä paljon. Kävijöiden keski-ikä oli 50 vuotta. Vastanneista yli puolet ilmoitti koulutukseensa joko ammattikoulun tai opistotasaisen tutkinnon. Miehillä yleisin koulutus oli ammattikoulu ja naisilla puolestaan opistotasainen tutkinto.

Useimmiten puistossa vierailtiin 2–5 hengen seurueissa. Yli puolet kävijöistä saapui puistoon oman perheen jäsenten kanssa ja viidesosa oli liikkeellä ystävien kanssa. Lapsia oli neljänneksessä kaikista seurueista.

Kansallispuiston ehdottomasti suosituin vierailukohde oli Selkä-Sarvi, jossa kävi 94 % vastaajista. Pensaskarissa kävi joka kymmenes ja muilla saarilla kävijöitä oli huomattavasti vähemmän. Selkä-Sarven vetovoimaa selittää kansallispuiston ainut suojasatama laitureineen, josta löytyy yleisölle avoin sauna, tulentekopaikat ja muut palvelut.

Tärkeimpiä syitä vierailla Perämeren kansallispuistossa olivat rentoutuminen, maisemat, luonnon kokeminen ja yhdessäolo oman seurueen kanssa. Sen sijaan jännityksen kokemista, kuntoilua ja mahdollisuutta olla itsekseen ei pidetty kansallispuistoon houkuttelevina syinä. Puistoon tultiin ennen kaikkea kävelemään, saunomaan, veneilemään ja tarkkailemaan luontoa. Sukupuolten välillä oli pieniä eroja harrastuksissa. Miesten suosituin harrastus oli saunominen ja naisten käveleminen. Purjehdus oli useimmin tärkein harrastus.

Kaksi kolmasosaa kävijöistä ilmoitti Perämeren kansallispuiston olevan heidän matkansa ainoa tai tärkein kohde. Ne, joille Perämeren kansallispuisto oli yksi suunnitelluista kohteista, veneilivät usein laajemmalla alueella Perämerellä ulottaen matkansa usein myös Ruotsin puoleiseen saaristoon. Ennalta suunnittelematta kansallispuistoon oli tullut vain 5 % vastaajista.

Perämeren kansallispuisto houkuttelee sekä säännöllisesti vierailevia että ensikertalaisia. Kolme neljäsosaa kävijöistä oli käynyt Perämeren kansallispuistossa aiemmin. Naisten ja miesten välillä ei käynnin toistuvuudessa ollut eroja. Kävijät olivat käyneet kansallispuistossa keskimäärin 23 kertaa viimeisten viiden vuoden aikana, mutta keskiarvoa nostaa yksi kävijä, joka oli käynyt alueella 200 kertaa. Osa kävijöistä käy kansallispuistossa veneilykauden aikana lähes joka viikonloppu. Puolet kysymykseen vastanneista oli käynyt alueella korkeintaan 10 kertaa viimeisten viiden vuoden aikana.

Osa kävijöistä on retkeillyt alueella jo vuosikymmeniä ennen kansallispuiston perustamista ja puolet alueella ennen käyneistä oli käynyt siellä ensimmäisen kerran vuonna 1992 tai aiemmin. Kolme neljäsosaa kansallispuistossa ennen käyneistä oli käynyt kansallispuistossa edellisen kerran viimeisten kahden vuoden aikana.

Kävijöistä yli puolet oli saanut tietoa Perämeren kansallispuistosta tuttavilta, ystäviltä tai sukulaisilta. Lähes yhtä monelle paikka oli entuudestaan tuttu. Kansallispuisto tiedetään hyvin Peräme-

rellä veneilevien keskuudessa, mutta tietoa pitäisi saada levitettyä myös muille. Kävijätutkimukseen vastasi useampi kävijä, joka oli veneillyt pitkin Suomen rannikkoa Perämereltä Saaristomelle asti tai jopa kauemmas. Sen sijaan eteläisimmät kävijätutkimukseen vastanneet suomalaiset omalla veneellä liikkujat olivat Vaasan seudulta. Kansallispuiston kävijät pohtivatkin, miten veneilijöitä saisi houkuteltua etelästä Perämerelle.

Perämeren kansallispuisto on vaikeasti saavutettavissa ilman omaa venettä, ja julkista liikennettä sinne tulisikin kehittää. Haastattelijat tapasivat kesän aikana useita lähialueen asukkaita, joilla ei ole omaa venettä ja jotka olivat kansallispuistossa ensimmäistä kertaa. Tilausveneellä tai -aluksella kansallispuistoon oli tullut vain 7 % vastanneista ja heistä valtaosa tuli Sarvipäiville.

Kolme neljäsosaa saapui kansallispuistoon matkaveneellä. Kolmasosa kävijöistä oli päiväkävijöitä ja 70 % yöpyi puistossa. Päiväkävijät saapuivat keskimäärin pienemmillä veneillä kuin yöpyjät ja tulivat kansallispuistoon veneilemään ja nauttimaan eväitä oman seurueen kanssa. Päiväkävijät viipyivät alueella keskimäärin 4,3 tuntia ja yöpyjät 2,1 vuorokautta. Lähialueella viivytettiin hieman kauemmin, 6,2 tuntia ja 3,2 vuorokautta. Neljä viidestä kansallispuistossa yöpyjästä yöpyi veneessä. Myös lähialueella yövyttiin yleisimmin veneessä.

Vilkkainta puistossa oli odotetusti heinäkuussa. Elokuun ensimmäisinä viikonloppuina, jolloin säät suosivat, kävijöitä oli kansallispuistossa paljon, mutta he olivat ehtineet jo vastata kyselyyn kesän aikana. Suosituimmat saapumispäivät olivat perjantai ja lauantai. Kansallispuistoon tultiinkin usein viettämään viikonloppua, sekä lomalla että sen ulkopuolella. Lauantaisin puistoon tultiin usein myös päiväkäynnille.

Perämeren kansallispuiston kävijöiden rahankäytön paikallistaloudelliset kokonaisvaikutukset olivat vuonna 2011 vuotuisen käyntimäärän perusteella noin 220 000 euroa ja työllisyysvaikutukset noin 3 henkilötyövuotta. Keskimäärin kansallispuistossa kävijät käyttivät noin 39 euroa käyntiään kohden. Eniten rahaa käyttivät puistossa yöpyneet lähialueen asukkaat, jotka käyttivät käyntiä kohden keskimäärin 50 euroa. Vähiten rahaa käyttivät ulkomaiset ja kotimaiset matkailijat, jotka eivät yöpyneet kansallispuistossa. Määrällisesti eniten rahaa käytettiin ruoka- ja muihin vähittäiskauppaostoksiin sekä polttoaine- ja muihin huoltamo-ostoksiin. Ruoka- ja muilla vähittäiskauppaostoksilla oli myös suurimmat kokonaistulovaikutukset.

Kävijöiden ennako-odotukset kansallispuiston luonnonympäristöstä, harrastusmahdollisuuksista ja reiteistä sekä rakenteista täyttyivät pääasiassa melko hyvin. Parhaiten odotukset täytti alueen luonnonympäristö. Kävijöitä erityisesti häiritseviä tekijöitä ei noussut esille. Jonkin verran kävijöitä häiritsivät maaston kuluneisuus ja muiden kävijöiden käyttäytyminen.

Kävijät olivat pääsääntöisesti tyytyväisiä käyttämiinsä palveluihin. Eniten kiitosta keräsivät merkityt veneilyväylät, laiturit sekä polttopuut tuvilla ja huolletuilla tulipaikoilla. Huonoimmat arvosanat saivat yrittäjien tuottamat palvelut. Palveluiden määrää pidettiin pääosin sopivana, vaikkakin yrittäjien tuottamia palveluita, pysäköintipaikkoja ja laitureita kaivattiin alueelle lisää. Kansallispuistossa on vain vähän yrittäjien tuottamia palveluita, ja niitä kaivattiin selvästi lisää. Niiden myös toivottiin olevan nykyistä parempia.

Vapaamuotoisten ja suullisten palautteiden perusteella kävijät toivovat kansallispuistoon toista suojasatamaa ja laitureita sekä useampia ja parempia tulentekopaikkoja ja laavuja. Tällä hetkellä kävijävirratt keskittyvät Selkä-Sarveen ja erityisesti kansallispuistossa usein vierailevat kävijät toivovat, että puistossa olisi Selkä-Sarven lisäksi toinen käyntikohde, jossa olisi suojainen satama laitureineen. Kävijät olivat pääosin melko tyytyväisiä Selkä-Sarven palveluvarustukseen, mutta kaipasivat erityisesti sen tulentekopaikoille laavua tai muuta sateensuojaa, jolloin niillä voisi nauttia eväitä ja viettää aikaa muiden kävijöiden kanssa myös huonolla säällä.

Kävijät olivat pääasiassa tyytyväisiä kansallispuistoon, sillä kävijätyytyväisyysindeksi oli 4,00, joka tarkoittaa melko hyvää asteikolla 1–5. Kävijätyytyväisyysindeksiin on laskettu mukaan odotukset, ympäristö, palvelut ja häiriötekijät keskiarvoina. Vaikka indeksi on hyvä, kansallispuiston palveluissa ja rakenteissa on silti parantamisen varaa. Palveluiden kokonaisarvosanaa laskevat erityisesti yrittäjien tuottamat palvelut, jätahuolto ja erityistarpeiden huomioon ottaminen. Ympäristö arvioitiin keskimäärin melko hyväksi. Kävijöiden ennako-odotukset täyttyivät melko hyvin. Parhaiten odotuksia vastasi luonnonympäristö. Käynti arvioitiin hyvin häiriöttömäksi ympäristön ja muiden kävijöiden suhteen. Kansallispuiston kävijämäärä voi tulevaisuudessa sen mukaan kasvaa maltillisesti ilman, että kävijät kokevat kävijämäärän kasvun häiritsevänä.

4.2 Vertailu aiempiin tutkimuksiin

Perämeren kansallispuistossa kesällä 2012 toteutettu kävijätutkimus ei ole suoraan vertailtavissa Perämeren kansallispuistossa ja Perämeren saaret -nimisellä Natura-alueella kesällä 2005 tehtyyn kävijätutkimukseen (Grönlund 2005). Vuonna 2005 kävijätutkimusta tehtiin sekä talvella että kesällä, mutta tässä vertailussa keskitytään ainoastaan kesällä saatuihin vastauksiin. Kävijätutkimusten kyselylomakkeet eroavat toisistaan, eikä aiemmassa tutkimuksessa luokiteltu vastaajia paikallisiin asukkaisiin ja kotimaisiin matkailijoihin. Vuonna 2005 kävijätutkimukseen saatiin kesällä 104 vastausta. Niistä vain 18 % oli Perämeren kansallispuistosta, muut Perämeren saarten Natura-alueelta. Vuosien 2005 ja 2012 kävijätutkimusten tuloksia voidaankin vertailla vain tietyissä kohdin ja ainoastaan hyvin yleisellä tasolla.

Kesällä 2005 ja kesällä 2012 tehtyjen kävijätutkimusten tulokset ovat hyvin samankaltaiset. Kävijärakenne, seurueen koostumus, käynnin kesto, aktiviteetit, virkistysmotiivit, ennako-odotukset, häiritsevät tekijät ja kävijätyytyväisyys eroavat toisistaan vain vähän. Kävijöiden keski-ikä on nykyään 5 vuotta korkeampi kuin vuonna 2005 ja alle 45-vuotiaita käy kansallispuistossa huomattavasti vähemmän kuin vuoden 2005 tutkimusalueella. Vuonna 2012 vastaajien seurueeseen kuului selvästi harvemmin alle 15-vuotiaita kuin vuonna 2005 alle 16-vuotiaita. Seurue koostui molempina vuosina tavallisimmin perheestä, jonka koko oli yleisimmin 2 henkilöä. Internetin merkitys tietolähteenä on merkittävästi kasvanut, mutta tietoa saatiin edelleen eniten tuttavilta, ystäviltä ja sukulaisilta.

Kävely, veneily ja luonnon tarkkailu kuuluivat molempina tutkimusvuosina neljän suosituimman harrastuksen joukkoon. Uiminen oli toiseksi suosituin harrastus vuonna 2005 ja vuonna 2012 sen tilalle nousi saunominen. Vuoden 2005 kysymyslomakkeessa saunomista ei ollut vaihtoehtona, mutta osa kävijöistä oli ilmoittanut sen kohdassa ”muu aktiviteetti”. Molempina vuosina tärkeimpänä syynä vierailuun oli rentoutuminen, jännityksen kokeminen oli vastaavasti vähiten tärkeä virkistysmotiivi.

Rahankäyttöä koskeva kysymys oli vuonna 2005 hyvin erilainen, eikä siitä saatuja tuloksia pysty suoraan vertailemaan tämän kävijätutkimuksen tulosten kanssa. Rahankäyttöä koskevassa kysymyksessä tiedusteltiin vuonna 2005 kaikkia käynnin aiheuttamia kuluja, jotka olivat syntyneet matkan varrella, kotipaikkakunnalla, Perämeren kansallispuistossa ja Perämeren saarilla tai niiden lähialueella. Vuoden 2012 tutkimuksessa kysyttiin rahankäyttöä vain Perämeren kansallispuistossa ja sen lähialueella. Vuonna 2005 yhteen käyntiin käytettiin kaikkiaan keskimäärin 67 euroa, mikä on selvästi enemmän kuin vuoden 2012 kävijätutkimuksen vastaajien keskimäärin yhteen käyntiin käyttämä rahamäärä (39 €) kansallispuistossa ja sen lähialueella.

Kiitokset

Kävijätutkimuksen teko oli opettavaista ja mielenkiintoista. Kävijätutkimuksen aineiston keruun aikana pääsin tutustumaan minulle aiemmin täysin vieraaseen Perämeren saaristoon ja kuulin kävijöiltä lukuisia kertomuksia veneilystä Perämerellä ja muualla Itämerellä.

Kiitos Henna Saarikoskelle avusta aineiston keruussa, tallentamisessa ja taulukoiden muokkaamisessa. Kiitokset kävijätutkimukseen suunnitteluun, toteutukseen, kommentointiin ja viimeistelyyn osallistuneille Mirva Leppälälle, Anna Meriruoholle, Keijo Mildille, Matti Tapaniselle ja Veikko Virkkuselle. Tornion meripelastajille kiitos kuljetuksista Selkä-Sarveen ja Kemin moottori-venekerholaisille kiitos avusta Pensaskarin aineiston keruun kanssa. Kiitos Päivi Moisaselle ja muille Kemin Jalokivigallerian työntekijöille avusta aineiston keruussa varaustupien käyttäjiltä. Lämpimät kiitokset kaikille kävijätutkimukseen vastanneille, jotka mahdollistivat tämän kävijätutkimuksen.

Lähteet

- Grönlund, R. 2005: Perämeren kansallispuiston ja Perämeren saarten kävijätutkimus 2005. – Raportti, Metsähallituksen arkisto, Vantaa. 44s.
- Kajala, L., Almik, A., Dahl, R., Dikšaitė, L., Erkkonen, J., Fredman, P., Jensen, F., Søndergaard, Karoles, K., Sievänen, T., Skov-Petersen, H., Vistad, O. I. & Wallsten, P. 2009: Kävijäseuranta luontoalueilla – Pohjoismaiden ja Baltian maiden kokemuksiin perustuva opas. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 116. 144 s.
- Meriruoho, A. 2010: Merenkurkun saariston maailmanperintökohteen kävijätutkimus 2009. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 134. 50s.
- Metsähallitus 2009: Perämeren kansallispuiston, Perämeren saarten ja Röytän Natura 2000 -alueiden hoito- ja käyttösuunnitelma. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja C 57. 84 s.
- Metsähallitus 2012: Metsähallituksen merialueiden inventointi. – <<http://www.metsa.fi/sivustot/metsa/fi/Luonnonsuojelu/Lajitjaluontotyytit/meriluonto/Sivut/MetsahallituksenmerialueideninventointiohjelmaMERLIN.aspx>>, viitattu 12.9.2012.
- Metsähallitus & Metsäntutkimuslaitos 2009: Kansallispuistojen ja retkeilyalueiden kävijöiden rahankäytön paikallistaloudelliset vaikutukset. – Raportti 14.12.2009, Metsähallitus, Vantaa. Asianro 3017/52/2009. <<http://www.metsa.fi/sivustot/metsa/fi/Eraasiatjaretkeily/Virkistyskaytonsuunnittelu/suojelualueidenmerkityspaikallistaloudelle/Documents/Kavijoiden%20paikallistaloudelliset%20vaikutukset.pdf>>. 16 s.

Perämeren kansallispuiston kävijätutkimuksen 2012 otantakehikko

Paikka	Kohderyhmä	Havaintoja	Keruupäiviä
Selkä-Sarvi	Kaikki kävijät, sekä oma-toimiset, että tilausristeilyasiakkaat	181	43 + lomakkeita laatikossa
Kemin satamat (Uleninranta, Hanhisaaren satama, sisäsatama, Möllärinranta)	Veneseurojen jäsenet, vakiokävijät	6	2
Tornion satamat (Leton veneilykeskus, Puotikarin satama)	Veneseurojen jäsenet, vakiokävijät	3	1
Pensaskari	Kaikki kävijät, erityisesti Kemin moottorivenekerhon jäsenet	12	3 + lomakkeita laatikossa
Etukari	Kaikki kävijät	4	Lomakkeet annetaan avainten haun yhteydessä Kemin Jalokivigalleriassa varaustuvan käyttäjille
Vähä-Huituri	Kaikki kävijät	4	Lomakkeet annetaan avainten haun yhteydessä Kemin Jalokivigalleriassa varaustuvan käyttäjille
Yhteensä		210	49

Toteutunut aineiston keruuaikataulu Perämeren kansallispuistossa 2012**Keruuapaikat:**

SS = Selkä-Sarvi, PK = Pensaskari, KS = Kemin satama, TS = Tornion satama

Kerääjät:

AK = Anni Karlin, HS = Henna Saarikoski

Metsähallituksen työntekijät keräsivät varsinaisten otantapäivien ulkopuolella 6 lomaketta. Lisäksi saatiin postitse 13 vastausta ja Selkä-Sarven laatikkoon vastauksen palautti 14 kävijää. Nämä vastaukset (33 kpl) eivät sisälly alla olevan taulukon lukuihin.

	su	pe	la	ma	ti	pe	to	pe
	3.6.	8.6.	9.6.	11.6.	12.6.	15.6.	21.6.	22.6.
paikka	KS/TS	PK	PK	SS	SS	SS	SS	SS
kerääjä	AK	AK	AK	AK, HS	AK, HS	HS	HS	HS
tavoite	3	3	3	3	3	3	3	3
tot.	0	1	12	2	3	4	1	6
<i>Lomakkeet yhteensä, kpl</i>								29

	su	ti	ke	pe	la	su	ma	ti
	24.6.	26.6.	27.6.	29.6.	30.6.	1.7.	2.7.	3.7.
paikka	KS/TS	SS	SS	SS	SS	SS	SS	SS
kerääjä	HS	AK, HS	AK, HS	AK	AK	AK	AK	AK
tavoite	3	6	6	3	3	3	3	3
tot.	0	2	0	1	1	1	0	5
<i>Lomakkeet yhteensä, kpl</i>								10

	la	su	ma	ti	ke	to	pe	la
	7.7.	8.7.	9.7.	10.7.	11.7.	12.7.	13.7.	14.7.
paikka	SS	SS	SS	SS	SS	SS	SS	SS
kerääjä	HS	HS	HS	HS	HS, AK	AK	AK	AK
tavoite	3	3	3	3	3	3	3	3
tot.	4	1	2	3	7	5	7	1
<i>Lomakkeet yhteensä, kpl</i>								30

	ti	ke	to	la	ke	to	pe	la
	17.7.	18.7.	19.7.	21.7.	25.7.	26.7.	27.7.	28.7.
paikka	SS	SS	SS	SS	SS	SS	SS	SS
kerääjä	HS	HS	HS	AK	HS	HS	AK, HS	AK, HS
tavoite	3	3	3	3	8	8	14	20
tot.	9	4	0	4	4	5	10	23
<i>Lomakkeet yhteensä, kpl</i>								59

	ma	ti	ke	to	la	su	ma	la
	30.7.	31.7.	1.8.	2.8.	4.8.	5.8.	6.8.	11.8.
paikka	SS	SS	SS	SS	SS	SS	SS	SS
kerääjä	HS	HS	HS	HS	AK	AK	AK	HS
tavoite	3	3	3	3	3	3	3	3
tot.	1	1	0	0	14	7	0	1
<i>Lomakkeet yhteensä, kpl</i>								24

KAIKKI LOMAKKEET YHTEENSÄ 152

Vastaajien ilmoittamat matkan muut kohteet

Muita kohteita, kun Perämeren kansallispuisto oli yksi matkan suunnitelluista kohteista	kpl
Ahvenanmaa, Rödhamn, Kvarken, Haparanda, Töre...	1
BBB, Eskader	1
Eteläisempi Perämeri	1
Haaparannan kansallispuisto	1
Hailuoto	1
Iin Röyttä	2
Iin Röyttä, Hailuoto	1
Iin Röyttä, Kemi, Seskarö	1
Kemi	1
Kemi, Iin Röyttä	1
Kemi, Ruotsin puolen saaristo	1
Kemi, Rödkallen, Sorttisviken	1
Kluntarna, Höga Kusten, Isokari, Kylmäpihlaja, Yttergrund, Malören, Mjältön	1
Levi, Vuokatti, Kokkola, Kemi	1
Luleå, Piteå saaristo	1
Luleån saaristo	2
Matkareitin varrella	1
Matkareitin varrella olevat	1
Oulu, Kemi, Kaakamoniemi	1
Oulun ulkosaaristo	1
Pallas-Ylläs kp., Ranuan eläinpuisto	1
Ruotsin Luleån saaristo	1
Ruotsin puolen rannikko	2
Ruotsin saaristo, Höga Kusten	1
Sandskär	1
Sandskär, Seskarö	1
Selkä-Sarvi	1
Sukulaisvierailu Oulussa	1
Suutari, Tornefyrö	1
Tornio	1
Tornion Röyttä	1
Vaasan + Merenkurkun saaristo, Piteån, Luleån ja Haaparannan saaristo	1
Vielä ei tietoa	1
Yhteensä	36

LIITE 3. 2(2)

Matkan pääkohteet, kun Perämeren kansallispuisto oli ennalta suunnitteleman kohde matkan varrella	kpl
Kemi	1
Lappeenranta, Kotka, Espoo, Tampere	1
Luulaja	1
Perämeri kierros	1
Sandskär/Ruotsi	1
Torneå Fyrö, Seskarö	1
Tornio, Kemi	1
Yhteensä	7

Vastaajien ilmoittamat lähtösatamat

Lähtösatama	kpl
Leton veneilykeskus (Koivuluodon Letto, Leton vene- tai kalastussatama) (Tornio)	37
Kemi	28
Ulenin ranta (Kemi)	17
Mansikkanokka (Kemi)	12
Hahtisaari (Kemi)	10
Röyttä (Ii)	6
Sisäsatama (Kemi)	6
Haaparannan satama	5
Puotikari (Tornio)	5
Röyttä (Tornio)	5
Nikkala (Haaparanta)	4
Paavonkari (Kemi)	4
Röyttä	4
Sandskär (Haaparanta)	4
Ajoksen kalasatama (Kemi)	3
Kotiranta	3
Oulu	2
Pertanranta/ Kaakamo (Tornio)	2
Pirkkiö (Tornio)	2
Seskarö (Haaparanta)	2
Ajos (Kemi)	1
Hailuoto Marjaniemi	1
Härkäletto (Simo)	1
Jauholan venesatama (Keminmaa)	1
Kellon Kiviniemi	1
Keminmaa	1
Kirkkokari (Tornio)	1
Kokkola	1
Kropsun saari (Haukipudas)	1
Laivaniemi (Tornio)	1
Pukulmin venesatama (Tornio)	1
Simoniemi (Simo)	1
Tornio-Kemi-Heikin veneranta	1
Töre Gårdsviken (Bergön)	1
Vatunki (Ii)	1
Vierassatama (Kemi)	1
Yhteensä	177

Vapaamuotoinen palaute aihepiireittäin

Luokka	Laatu	Vapaamuotoinen palaute
Lvk– Retkeily - Jätehuolto	tiedustelu	Yllätys oli tuo jätepisteiden puute. Poltettiin palavat ja muut tuotiin pois. Samoin vuokramökin vanhentuneet eväät (parasta ennen 2009-2010), wc-paperi itse jokainen vai?
Lvk– Retkeily -Tuvat ja kämpät	kehittämisehdotus	Enämpi varausmökkejä ja talvivaraus myös.
Lvk– Retkeily -Tuvat ja kämpät	kehittämisehdotus	Etukarin varauskämpän kamiinan ympärille pitäisi laittaa turvaverkko tai joku vastaava. Pitkospuut rantaan olisi vedenhaun kannalta myös hyvä.
Lvk– Retkeily -Tuvat ja kämpät	kehu	We like the idea of "autiotupas". (Pidämme autiotupien ideasta)
Lvk– Retkeily -Maasto-opasteet ja viitat	kehittämisehdotus	Opasteet myös ruotsiksi.
Lvk– Retkeily -Maasto-opasteet ja viitat	kehittämisehdotus	Informations tavlor på andra språk än finska är önskvärt (engelska). (Infotaulut muulla kielellä kuin suomella ovat toivottuja. (englanti))
Lvk– Retkeily -Maasto-opasteet ja viitat	kehittämisehdotus	Kyltit ja opasteet vain suomeksi, pitäisi olla myös ruotsiksi ja englanniksi.
Lvk– Retkeily -Muut palvelurakenteet	kehittämisehdotus	Vähä-Huiturin mökille maakellari ja kaivo, kiitos. Laiturinkin olisi hyvä.
Lvk– Retkeily -Muut palvelurakenteet	kehittämisehdotus	Suojasatamia saa olla lisää!
Lvk– Retkeily -Muut palvelurakenteet	kehittämisehdotus	Toinen suojasatama please!
Lvk– Retkeily -Muut palvelurakenteet	kehittämisehdotus	Opastus/venepaikka Iso-Huituriin Piispankivelle.
Lvk– Retkeily -Muut palvelurakenteet	kehittämisehdotus	Laavupaikkoja. Toinen suojasatama Pensaskariin. Laiturinpäihin koirien kiinnipitokyltit (NÄKYVIKSI).
Lvk– Retkeily -Muut palvelurakenteet	kehittämisehdotus	Laituri Pensaskariin.
Lvk– Retkeily -Muut palvelurakenteet	kehittämisehdotus	Toivoisin laituria ja ruoppausta Vähä-Huituriin ja muihin lähisaariin.
Lvk– Retkeily -Muut palvelurakenteet	kehittämisehdotus	Alueelle tai lähistölle tarvitaan toinen retkisatama saunoineen.
Lvk– Retkeily -Muut palvelurakenteet	kehittämisehdotus	Lisää laitureita.
Lvk– Retkeily -Muut palvelurakenteet	kehittämisehdotus	Pensaskariin laiturit ja suojasatama. Pian!
Lvk– Retkeily -Muut palvelurakenteet	kehittämisehdotus	Kesä-kahvila Selkä-Sarveen!
Lvk– Retkeily -Muut palvelurakenteet	kehittämisehdotus	Perämeren kansallispuistoon tarvittaisiin useampi laituri, esim. Vähähuituriin, Isohuituriin. Isohuituriin myös laavupaikkoja sekä vuokramökkejä lisää.
Lvk– Retkeily -Muut palvelurakenteet	kehittämisehdotus	Suojasatama Pensaskarin ja Etukarin väliin. Poijuja Pensaskarin edustalle.
Lvk– Retkeily -Muut palvelurakenteet	kehittämisehdotus	Suojasatama Pensaskarin ja Etukarin väliin. Poijuja Pensaskarin edustalle.
Lvk– Retkeily -Muut palvelurakenteet	kehittämisehdotus	Ruotsin puolella OK. Suomen puolelle tekoja! Sarveen kunnan laavut, nuotiopaikat. Ottakaa oppia Ruotsin puolelta!! Saunat siisteiksi.
Lvk– Retkeily -Muut palvelurakenteet	kehittämisehdotus	Saunoja, tulipaikkoja, hiljentymispaikka, suojasatama Pensaskariin.
Lvk– Retkeily -Muut palvelurakenteet	kehittämisehdotus	Saunoja, laavuja, laitureita.

Lvk- Retkeily -Muut palvelurakenteet	kehittämisehdotus	Pensaskariin suojasatama.
Lvk- Retkeily -Muut palvelurakenteet	kehittämisehdotus	Satama-allasta voisi suurentaa poijukiinnitykseen soveltuvaiksi. Hienoa, että Metsähallitus on Selkäsarvessa -> paikat pysy kunnossa.
Lvk- Retkeily -Muut palvelurakenteet	kehittämisehdotus	Laitureita lisää eri saariin. Saunaan vuorot jos paljon väkeä.
Lvk- Retkeily -Muut palvelurakenteet	kehittämisehdotus	Laavu nuotiopaikalle. Vapaaehtoinen saunamaksu.
Lvk- Retkeily -Muut palvelurakenteet	kehittämisehdotus	No se laavu tulipaikalle. Saunamaksu (vapaaehtoinen) tulot saunan kunnostukseen.
Lvk- Retkeily -Muut palvelurakenteet	kehittämisehdotus	Lännen puoli aallonmurtajasta jyrkempi, mihin kiinnityksen renkaat, palvelisi myös kylkipaikkoina.
Lvk- Retkeily -Muut palvelurakenteet	kehittämisehdotus	Kansallispuistoon yksi uusi suoja/vierassatama.
Lvk- Retkeily -Muut palvelurakenteet	valitus	Lammasaidat kuntoon Selkä-Sarvessa.
Lvk- Retkeily -Muut palvelurakenteet	valitus	Tila ei riitä! Liian monia vuosia vain suunniteltu ja suunniteltu toista suojasatamaa, olisi jo aika tehdä se!
Lvk- Retkeily -Muut palvelurakenteet	valitus	Vähähuiturin laituri, miksi ei ole. Pelkkä Sarven laituri ei ole riittävä. Jos taloustilanne ei anna myötä laiturin rakentamiseen niin poijuja, niilläkin pääsee pitkälle. Vähähuiturin sauna auki, varaustupaa ei käytä kukaan, joten veneilijät voisivat ainakin saunoa. Tulipaikat sekä Sarvessa että Vähähuiturissa kerrassaan kelvottomia, grillit juuri ja juuri ehjiä. Koko Metsähallituksen porukka tutustumaan Luleån toimintaan ja malliin siellä. Ps. Yleensäkin Perämeren saaristoon veneilijöille laitureita ym. Kiitos!
Lvk- Retkeily - Metsästys ja kalastus	tiedustelu	Kalastuskielto (verkko)? Metsästysoikeus?
Lvk- Retkeily -Muu luonnon virkistyskäyttö	kehittämisehdotus	Bra at sprida hamnbeskrivning & infart till Sälke Sara. (Oliisi hyvä levittää tietoa satamasta ja reitistä Selkä-Sarveen.)
Lvk- Retkeily -Muu luonnon virkistyskäyttö	valitus	Aikuisten oikeasti lampaiden jätökset suuri ongelma varsinkin lasten kanssa liikkussa.
Lvk- Retkeily -Muu luonnon virkistyskäyttö	kehu	Very beautiful nature, friendly for visitors. (Todella kaunis luonto, kävijäystävällinen)
Ls-Lajien ja luontotyyppien hoito	kehu	Ihanaa kun maisemoinnissa käytetään lampaita.
Ls-Kulttuuriperinnön vaaliminen	valitus	Perämeren kansallispuiston kulttuuriperintö unohdettu täysin. Pitäisi elvyttää ja säilyttää.
Joukkoliikenteen kehittämiseen liittyvä idea	kehittämisehdotus	Ehkä enemmän Jähti-risteilyitä niille joilla ei ole veneitä.
Joukkoliikenteen kehittämiseen liittyvä idea	kehittämisehdotus	Julkista liikennettä puistoon on mielestäni kehitettävä.
Muu	kehittämisehdotus	Perämeren kansallispuisto voisi ottaa mallia Ruotsista.
Muu	kehu	Oikein hieno paikka. Pitäkää edelleen hyvää huolta.
Muu	muu	Terveisiä kyselijälle :)
Muu		Suutarissa suomalaiset käyvät paljon.
Muu	muu	Jos saarella on lampaat niin hommataan niille kaveriksi pari sutta.
Muu	muu	Ilma huono parempi sää "ei vesisade".
Muu	valitus	Tupakoitsijoille käsky kerätä omat tumpit mukaansa.
Muu	valitus	Tämä kysely on liian laaja ja menee "urkkimisen" puolelle.

Suomenkielinen kyselylomake

Aineiston kerääjä täyttää:

numero	paikka	kävijä	haastattelija	posti	nimikirjaimet	pvm	kellonaika

Borderless opportunities

EUROPEAN UNION
European Regional
Development Fund

METSÄHALLITUS

Perämeren kansallispuisto**Kävijätutkimus 2012****Täyttöohjeet:**

Kävijätutkimuksella kerättävää tietoa käytetään hyväksi Perämeren kansallispuiston kehittämisessä. Toivomme Sinun vastaavan tämän lomakkeen jokaiseen kysymykseen huolellisesti ja pyydämme ottamaan huomioon seuraavat ohjeet:

1. Lue kysymykset huolellisesti.
2. Vastaa kysymyksiin **henkilökohtaisesti** merkitsemällä yksi rasti vastausympyrään (○). Niissä kysymyksissä, joissa on mahdollista valita useampi vaihtoehto, merkitse vastauksesi vastausruutuihin (□). Joissakin kysymyksissä pyydetään kirjoittamaan vastaus.
3. Kysymykset koskevat **ainoastaan tämänkertaista käyntiäsi** Perämeren kansallispuistossa (kartta 1) ja joissain kohdin myös sen lähialueella (kartta 2).
4. Palauta täytetty lomake aineiston kerääjälle tai sille osoitettuun paikkaan.
5. Lisätietoja antaa Anni Karlin, puh. 040 6756306 (anni.karlin@metsa.fi).

KIITOKSET ETUKÄTEEN!**1. Milloin saavuit Perämeren kansallispuistoon (ks. kartta 1)?**

päivämäärä _____ ja kellonaika _____

2. Kuinka kauan oleskelit tai aiot oleskella tällä käynnilläsi...**a. Perämeren kansallispuistossa (ks. kartta 1)?**

(vastaa joko vuorokausina tai tunteina)

noin _____ vrk tai _____ tuntia

b. yhteensä Perämeren kansallispuistossa ja sen lähialueella (ks. kartta 2)?

noin _____ vrk tai _____ tuntia

- Asun vakituisesti lähialueella (Kemi, Keminmaa, Simo, Tornio) → Siirry kysymykseen 3a.

→ **Jos vastasit edelliseen kysymykseen (2b) enemmän kuin 1 vrk, niin kuinka monta kertaa olet vierailut tai suunnittelet vierailevasi Perämeren kansallispuistossa tämän matkasi aikana?**

_____ kertaa

3. Jos yövyit tai aiot yöpyä... (muussa tapauksessa siirry kysymykseen 4)**a. Perämeren kansallispuistossa (ks. kartta 1), niin montako yötä vietit tai vietät...**

autiotuvassa _____ yöstä omassa majoitteessa (telttä tms.) _____ yöstä

vuokramökissä _____ yöstä veneessä _____ yöstä

muualla, missä? _____ yöstä

b. kansallispuiston lähialueella (ks. kartta 2), niin montako yötä vietit tai vietät...

hotellissa _____ yöstä veneessä _____ yöstä

omassa mökissä _____ yöstä ystävän tai sukulaisen luona _____ yöstä

omassa majoitteessa (telttä tms.) _____ yöstä

muualla, missä? _____ yöstä

- Asun vakituisesti lähialueella (Kemi, Keminmaa, Simo, Tornio)

10a. Mitä mieltä olet käyttämäsi palveluiden, rakenteiden ja ympäristön laadusta ja määrästä tämänkertaisella käynnilläsi Perämeren kansallispuistossa?

Vastaa jokaiseen kohtaan ja arvioi tällä käynnillä käyttämäsi palvelun tai rakenteen laatu. Mikäli et ole käyttänyt palvelua tai rakennetta tällä käynnilläsi, jätä laadun arviointikohta tyhjäksi ja rastita vaihtoehto "en ole käyttänyt palvelua". Palvelun tai rakenteen määrän voit arvioida aina.

Laadun arviointi asteikolla 5 = erittäin hyvä, 4 = melko hyvä, 3 = keskinkertainen, 2 = melko huono, 1 = erittäin huono

Määrän arviointi asteikolla 3 = liian suuri, 2 = sopiva, 1 = liian pieni, eos = en osaa sanoa

	käyttämäni palvelun, rakenteen tai ympäristön LAATU					en ole käyttänyt	palveluiden tai rakenteiden nykyinen MÄÄRÄ				eos	
	erittäin hyvä	5	4	3	2		1	erittäin huono	liian suuri	3		2
pysäköintipaikat		☐	☐	☐	☐	☐	☐		☐	☐	☐	☐
lähialueen tiestö		☐	☐	☐	☐	☐	☐		☐	☐	☐	☐
reittien opastetaulut		☐	☐	☐	☐	☐	☐		☐	☐	☐	☐
polku- ja/tai latureitistö		☐	☐	☐	☐	☐	☐		☐	☐	☐	☐
polku- ja/tai latuviitoitukset		☐	☐	☐	☐	☐	☐		☐	☐	☐	☐
tulentekopaikat ja laavut		☐	☐	☐	☐	☐	☐		☐	☐	☐	☐
polttopuut tuvilla ja huolletuilla tulipaikoilla		☐	☐	☐	☐	☐	☐		☐	☐	☐	☐
yleisökäymälät alueella		☐	☐	☐	☐	☐	☐		☐	☐	☐	☐
jätehuollon toteutus ja ohjaus		☐	☐	☐	☐	☐	☐		☐	☐	☐	☐
erityistarpeiden huomioon ottaminen (reittien kuljettavuus, turvallisuus, opasteet yms.)		☐	☐	☐	☐	☐	☐		☐	☐	☐	☐
laiturit		☐	☐	☐	☐	☐	☐		☐	☐	☐	☐
merkityt veneilyväylät		☐	☐	☐	☐	☐	☐		☐	☐	☐	☐
yrittäjien tuottamat palvelut (esim. kahvila, ohjelmapalvelut jne.)		☐	☐	☐	☐	☐	☐		☐	☐	☐	☐
reittien ja rakenteiden turvallisuus		☐	☐	☐	☐	☐	☐					
yleinen turvallisuus		☐	☐	☐	☐	☐	☐					
yleinen siisteys		☐	☐	☐	☐	☐	☐					
maiseman vaihtelevuus		☐	☐	☐	☐	☐	☐					
jokin muu, mikä?		☐	☐	☐	☐	☐	☐		☐	☐	☐	☐

10b. Kuinka tyytyväinen olet kokonaisuudessaan Perämeren kansallispuiston palveluiden ja rakenteiden MÄÄRÄÄN?

(5= erittäin tyytyväinen, 4=melko tyytyväinen, 3=ei kumpikaan, 2=melko tyytymätön, 1=erittäin tyytymätön)

5 4 3 2 1

erittäin tyytyväinen erittäin tyytymätön

11. Täytyivätkö tähän käyntiin Perämeren kansallispuistossa liittyvät odotuksesi seuraavien asioiden suhteen?

(5 = erittäin hyvin, 4 = melko hyvin, 3 = keskinkertaisesti, 2 = melko huonosti, 1 = erittäin huonosti)

	erittäin hyvin	5	4	3	2	1	erittäin huonosti
luonnonympäristö		☐	☐	☐	☐	☐	
harrastusmahdollisuudet		☐	☐	☐	☐	☐	
reitit ja rakenteet		☐	☐	☐	☐	☐	

12. Onko Perämeren kansallispuisto tällä matkalla...

☐	matkasi ainoa tai tärkein kohde?
☐	yksi matkasi suunnitelluista kohteista? Muita kohteita ovat: _____
☐	ennalta suunnittelematon kohde matkan varrella? Matkasi pääkohde/pääkohteet ovat: _____

13. Rahankäyttö
Oletko käyttänyt tai aiotko käyttää rahaa tähän matkaan liittyviin erilaisiin menoihin Perämeren kansallispuistossa tai sen lähialueella (ks. kartta 2)?

kyllä (→ vastaa alla oleviin kysymyksiin)
 en (→ siirry kysymykseen 14a)

Ilmoita rastittamalla, arvioitko tässä
 henkilökohtaiset kulusi sekä osuutesi seurueen yhteisistä kuluista **VAI**
 perheen tai seurueen kokonaiskulut.

Ilmoita alla (kohdat a-g), paljonko tähän matkaan liittyviä kuluja sinulla on ollut ja arviolta tulee olemaan **Perämeren kansallispuistossa ja sen lähialueella**. (Kirjaa riville 0 (nolla), jos sinulla ei ole kyseiseen kohtaan kuuluvia kuluja.)

a. polttoaine- ja muut huoltamo-ostokset	_____ €
b. paikallismatkojen kustannukset (esim. paikalliset bussi- tai taksimatkat)	_____ €
c. ruoka- ja muut vähittäiskauppaostokset	_____ €
d. kahvila- ja ravintolaostokset	_____ €
e. majoittuminen	_____ €
f. ohjelma- ja virkistyspalvelut (esim. opastetut retket, pääsymaksut tilaisuuksiin ja näyttelyihin)	_____ €
g. muut menot (esim. kalastus-, metsästys- tai keltakailuluvat, varusteiden ja välineiden vuokrat)	_____ €

14. Kuinka usein olet käynyt Perämeren kansallispuistossa ennen tätä käyntiä?
(vastaa kaikkiin soveltuviin kohtiin)
tämä on ensimmäinen kerta → siirry kysymykseen 15 viimeisen viiden vuoden aikana _____ kertaa milloin ensimmäisen kerran? Vuonna _____ milloin viimeksi? Vuonna _____

15. Onko jokin seuraavista asioista häirinnyt Sinua tämänkertaisella käynnilläsi Perämeren kansallispuistossa?
(vastaa jokaiseen kohtaan)

(5 = ei lainkaan, 4 = melko vähän, 3 = kesinkertaisesti, 2 = melko paljon, 1 = erittäin paljon)

	ei lain- kaan	5	4	3	2	1	erittäin paljon
maaston kuluneisuus		☐	☐	☐	☐	☐	
maaston roskaantuneisuus		☐	☐	☐	☐	☐	
luonnonympäristön käsittely		☐	☐	☐	☐	☐	
liiallinen kävijämäärä		☐	☐	☐	☐	☐	
muiden kävijöiden käyttäytyminen		☐	☐	☐	☐	☐	
jokin muu, mikä? _____		☐	☐	☐	☐	☐	

16. Pysyvän asuinpaikkasi postinumero ja asuinkuntasi?
[_ _ _ _ _] _____

17. Sukupuoli?
 mies nainen

18. Syntymävuosi?
[_ _ _ _ _]

19. Ammatillinen koulutus? (merkitse korkein taso)
 ammattikoulu
 opistotasoinen tutkinto
 alempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto
 ylempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto
 ei ammatillista tutkintoa

20. Mistä sait tietoa Perämeren kansallispuistosta? (voit merkitä useamman vaihtoehdon)
 Metsähallituksen luontokeskuksesta tai asiakaspalvelupisteestä
 tuttavilta, ystäviltä tai sukulaisilta
 Perämeren kansallispuiston luontoon.fi-sivuilta
 Perämeren kansallispuiston Facebook-sivuilta
 Yhteiso.luontoon.fi-sivuilta
 muilta www-sivuilta
 esitteistä tai oppaista (retkeilyopas ym.)
 TV / radio-ohjelmista tai lehtiartikkeleista
 seudun matkailutoimistosta tai matkailuinfosta
 alueen yrityksiltä (esim. ohjelmapalvelut, majoitus)
 kartoista
 paikka on minulle entuudestaan tuttu
 muualta, mistä? _____

21. Mistä satamasta tulit Perämeren kansallispuistoon?

22. Oletko vierailut Ruotsin puolella Haparanda skärgård kansallispuistossa?
 Kyllä En

23. Toiveita Haparanda skärgård kansallispuiston kehittämiseen

KIITOS VASTAUKSISTASI!

Mikäli haluat esittää muita ajatuksiasi, kirjoita niitä tähän.

Uusimmat Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisut

Sarja A

- No 194 Konu, H. & Kajala, L. 2012: Segmenting Protected Area Visitors Based on Their Motivations. 72 s.
- No 195 Hokkanen, T. 2012: Itäisen Suomenlahden saaristolinnuston pitkäaikaismuutokset – erityisesti vuosina 1992–2011. 174 s.
- No 196 Blomberg, J. 2012: Kitkan vesiltä Pohjanlahden tehtaille – Akanlahden tukinsiirtolaitokset 1893–1964. 187 s.
- No 197 Puotunen, M. 2012: Porvoon Söderskärin majakkasaarten rakennusperintö / Byggnadsarvet på Söderskärs fyröar i Borgå. 55 s.
- No 198 Mattila, J. 2012: Kovakuoriaiskartoitukset Etelä-Suomen luontopalveluiden alueella 2009–2010. 120 s.

Sarja B

- No 168 Sartamo, L. 2012: Kalajoen meriluontokeskuksen asiakastutkimus 2009. 45 s.
- No 169 Laakso, J. 2012: Tunturi-Lapin luontokeskuksen asiakastutkimus 2010. 50 s.
- No 170 Kärenlampi, R., Rautiola, H., Simi, P. & Pyykkönen, T. 2012: Liminganlahden alueen kävijätutkimus 2010. 52 s.
- No 171 Yläsaari, S. 2012: Koloveden kansallispuiston kävijätutkimus 2011. 70 s.
- No 172 Äijälä, M. 2012: Valtavaaran ja Pyhävaaran kävijätutkimus 2011. 53 s.
- No 173 Seppänen, S. 2012: Hossan retkeilyalueen kävijätutkimus 2011–2012. 64 s.
- No 174 Nyman, R. 2012: Pyhä–Luoston kansallispuiston kävijätutkimus 2009–2010. 68 s.
- No 175 Piiparinen, H., Seilonen, M. & Kuusinen, L. 2012: Kytäjän–Usmin metsäalueen kävijätutkimus 2011. 54 s.
- No 176 Korkalainen, H. 2012: Tiilikjärven kansallispuiston kävijätutkimus 2012. 51 s.

Sarja C

- No 120 Kyöstilä, M., Sulkava, P., Rauhala, T. & Ylläsjärvi, H. 2012: Pallas–Yllästunturin kansallispuiston reitistösuunnitelma 2011. 98 s.
- No 121 Metsähallitus 2012: Simojärven ja Soppanan Natura 2000 -alueiden hoito- ja käyttösuunnitelma 2011–2025. 77 s.
- No 122 Metsähallitus 2012: Teijon retkeilyalueen ja Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma 2011–2026. 112 s.
- No 123 Lapin ympäristökeskus 2012: Kilpiaavan hoito- ja käyttösuunnitelma. 60 s.
- No 124 Piironen, A. 2012: Eteläisen Kaupunginlahden ja Pohjoislahden–Tiilitehtaanmäen alueen pienpetojen pyyntisuunnitelma. 36 s.
- No 125 Forststyrelsen & Nylands miljöcentral 2012: Skötsel- och användningsplan för Ekenäs och Hangö östra skärgård. 136 s.

ISSN-L 1235-8983
ISSN (verkkojulkaisu) 1799-5388
ISBN 978-952-446-976-0 (pdf)

julkaisut.metsa.fi